

Univerzita Karlova v Praze
Evangelická teologická fakulta

Bakalářská práce

Interpretace vybraných básní Terezie z Lisieux
ve vztahu k dnešnímu člověku

Terezie Orlová

Katedra: Teologie a filozofie
Vedoucí práce: ThLic. Ing. René Milfait, Th.D.
Studijní program: B7508 Sociální práce
Studijní obor: Pastorační a sociální práce
2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem Interpretace vybraných básní Terezie z Lisieux ve vztahu k dnešnímu člověku napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti ke studijním účelům.

V Praze dne 5. 6. 2015

Terezie Orlová

Bibliografická citace

Interpretace vybraných básní Terezie z Lisieux ve vztahu k dnešnímu člověku:
bakalářská práce / Terezie Orlová; vedoucí práce: ThLic. Ing. René Milfait,
Th.D. -- Praha, 2015. – s.

Anotace

Bakalářská práce s názvem *Interpretace básní Terezie z Lisieux* si klade za cíl pokusit se najít smysl a přínos Tereziiných básní pro každodenní život dnešního člověka a porozumění křesťanské spiritualitě. Práce je rozdělena na dvě hlavní části. První část práce pojednává o životě sv. Terezie z Lisieux. Věnuji se zde jejímu dětství, jehož události se promítaly do Tereziina pozdějšího života. Dále se věnuji rodině, záhadné nemoci a náhlému uzdravení milostí, jež se jí dostala. Závěrem první části je Tereziin život na Karmelu. V druhé části přistupuji k výkladu jednotlivých básní. Básně interpretuji pomocí výkladu hlavních témat, jež jsou obsažena v básních, se snahou odhalit přínos pro dnešního člověka. Seznamuji čtenáře s okolnostmi vzniku básní a vykládám je za použití několika pramenů. Hlavní přínos pro dnešního člověka spatřuje zejména v tématech dvojího přikázání lásky. Dále pak člověka stvořeného podle obrazu Božího, tedy principu *Imagio Dei* a eucharistie. To vše se promítá v tématu metanoia, neboli v obrácení, změny smýšlení a smyslu života, jež právě může být onou inspirací dnešnímu člověku.

Klíčová slova

Terezie z Lisieux, křesťanská spiritualita, přikázání lásky, *imagio dei*, metanoia, eucharistie, současný člověk, interpretace básní

Summary

The bachelor thesis titled *The Interpretation of Selected Poems of St. Therese of Lisieux in Relationship to the Contemporary Man* aims to try to find the sense and the contribution of the poems composed by St. Therese of Lisieux for everyday life of a today's man and further the comprehension of the Christian spirituality. The thesis is divided into two main parts. The first part deals with the life of St. Therese of Lisieux, focusing on her childhood, events of which projected into her later life. This part is further pointed on her family, on her inexplicable disease, the sudden healing through mercy, and on her time at Carmelite convent. The second part is focused on the interpretation of selected poems written by St. Therese. The poems are interpreted through the explanation of the main themes included in them with an effort to reveal the benefit for the current people and the understanding of the Christian spirituality. The reader is acquainted with the circumstances of the composition of the poem and the interpretation is made with help of several resources. The main contribution for the contemporary man is seen especially in the topic of the double commandment of love and further the topic of a man created according to the image of God (the *Imagio Dei* principle) and the Eucharist. These topics are all projected in the theme of *Metanoia*, i. e. conversion, the change of the way of thinking and the sense of life, that can be the right inspiration for the man of today.

Keywords:

Therese of Lisieux, Christian spirituality, commandment of love, *Imagio Dei*, *Metanoia*, Eucharist, contemporary man, poems interpretation

Poděkování

Ráda bych na tomto místě vyjádřila své poděkování především ThLic. Ing. René Milfaitovi, Th.D., kterému děkuji za jeho trpělivost, laskavost a ochotu při vedení bakalářské práce. Děkuji za cenné a důležité rady a připomínky a za obětování svého drahocenného času pro moji práci.

Poděkovat bych chtěla také mé rodině, která mě podporovala a pomáhala s péčí o malého syna v době, kdy jsem psala bakalářskou práci.

Obsah

Úvod	8
I. Terezie z Lisieux.....	11
1. Život Terezie z Lisieux	11
1.1 Rodina	11
1.2 Rané dětství.....	13
1.3 Smrt maminky a stěhování.....	14
1.4 Život v Buissonnetech (1877 - 1888).....	15
2. Penzionát, druhá ztráta matky a záhadná nemoc.....	16
2.1 Odchod „druhé matky“	16
2.2 Záhadná nemoc	17
2.3 První svaté přijímání a Vánoční milost.....	18
3. Život Terezie na Karmelu.....	20
3.1 Dlouhá cesta na Karmel	20
3.2 Karmel v Lisieux.....	21
3.3 Život na Karmelu	22
3.4 Konec vyhnanství na „poušti“	23
II. Výklad básní ve vztahu k dnešnímu člověku.....	25
1. Křesťanská spiritualita	26
2. Výklad básní	28
2.1 Píseň na dnešní den	29
2.1.1 Věčný život	29
2.1.2 Srdce	31
2.1.3 Eucharistie.....	33
2.2 Jen z Lásky žít.....	35
2.2.1 Eucharistie – zpřítomnění Ježíše pro každého	35
2.2.2 Metanoia	35
2.2.3 Imagio Dei/ Imagio Christi	39

2.2.4 Příkázání lásky	43
2.3 Ty, který víš	46
2.3.1 Eucharistie – nekrvavá a posilující	46
2.4 Věčná píseň zpívaná ve vyhnanství	47
2.4.1 Metanoia – odpuštění je pro všechny	47
2.4.2 Láska	48
2.5 Žízeň po lásce	50
2.5.1 Blahoslavení chudí v duchu	50
Závěr	51
Seznam literatury	53
Přílohy	56
Č. 1 Píseň na dnešní den	56
Č. 2 Jen z lásky žít	57
Č. 3 Ty, který víš	59
Č. 4 Věčná píseň zpívaná ve vyhnanství.....	59
Č. 5 Žízeň po lásce	60

Úvod

Název mé bakalářské práce zní Interpretace vybraných básní Terezie z Lisieux ve vztahu k dnešnímu člověku. Důvodem výběru tohoto tématu byla skutečnost, že Terezie je mojí křestní patronkou a já jsem zjistila, že toho o ní příliš nevím a chtěla jsem to změnit. Vždy jsem byla ráda, že jsem Terezie, byť minulý totalitní režim nedovolil mamince napsat tuto formu jména do matriky, ovšem v rodině jsem vždy byla Terezíí od Dítěte Ježíše a slavila tak svátek o pár dní dříve než ostatní Terezy a musela tak nejen spolužákům vysvětlovat, proč tomu tak je. Dnes, kdy jsem si jméno nechala přepsat z Terezy na Terezie, jsem si uvědomila, že bych chtěla o Terezii z Lisieux vědět více.

Když jsem si otevřela knihu o Tereziině životě, kterou jsem kdysi dostala k narozeninám a sbírku jejích básní, byla jsem rozhodnuta, že bych osobu Terezie a její dílo chtěla zahrnout do své bakalářské práce. Při četbě mě napadaly otázky, zda může být dílo této ženy, jež se stala svatou a skoro celý život prožila doma či v klášteře, nějak přínosné a užitečné pro dnešního mladého člověka? Či může ho nějak oslovit, být mu návodné pro každodenní jednání? Co na ní je tak úžasného, co přitahuje tolik lidí? Proto jsem si jako cíl stanovila přiblížit Terezii dnešnímu člověku a pokusit se najít možný smysl či přínos jejích básní pro každodenní život člověka a pro porozumění křesťanské spiritualitě.

Dnešního člověka chápu jako člověka současné uspěchané a rušné doby, kdy nám nezbyvá příliš mnoho času na pozastavení a ponoření se do vlastní osobnosti např. při hledání správného jednání či smyslu našeho počínání a už vůbec ne se záměrem duchovního rozvoje. Práce je asi více zaměřená na člověka věřícího, neboť se dotýká témat, která bez určitého katolického náhledu např. na Boha, jeho vztah k lidem, je těžko uchopitelná a pochopitelná, pro člověka bez tohoto vhledu. Ovšem, byla bych ráda, kdyby tato práce byla srozumitelná a pomohla poodhalit smysl básní právě tak i pro člověka bez vyznání. Sama z vlastní zkušenosti vím, že první čtení básní pro mě bylo naprosto šokující.

Sv. Terezie zde vyjadřuje vztah k Ježíši a básně mají formu milostných veršů. Tento způsob projevu pro mě byl obtížně srozumitelný a nebylo jednoduché pokusit se najít něco, co by mě oslovilo a mělo nějaký přínos pro život. Ovšem při dalších čteních jsem se již dokázala oprostít od milostné formy, jež se mi přičíla, a nacházet ve verších slova, ve kterých jsem poznávala některé aspekty víry a vztahu člověka s Bohem.

Bakalářskou práci jsem rozdělila na dvě části. První část jsem nazvala Terezie z Lisieux a čtenář se v ní seznámí s životem Terezie, V této části se věnuji hlavně Tereziině rodině a dětství, ve kterém prožila několik silných momentů, které ji ovlivnily a promítají se do jejího pozdějšího života. Dále se čtenář dočte o záhadné nemoci, která Terezii dlouho trápila a dovedla ji k jejímu vnitřnímu obrácení. A v poslední kapitole bych čtenáře ráda seznámila s Tereziiným životem na Karmelu v Lisieux v řádu Bosých karmelitek, kam Terezie po překonání všech překážek, jež jí znemožňovaly vstup do kláštera v tak mladém věku, vstupuje již v patnácti letech.

Druhou část práce jsem nazvala Výklad básní ve vztahu k dnešnímu člověku. Jak je z názvu patrné, zde bych se ráda pustila do výkladu básní, ovšem nikoli z hlediska jazykového rozboru. Budu se věnovat obsahové stránce básní. Každá kapitola představuje jednu z vybraných básní a čtenář se na úvod dozví o okolnostech vzniku básně. Následně z každé básně na základě uvedených citátů, vytahuji hlavní témata, kterých se dotýká. Témata se pak snažím pomocí několika pramenů popsat a najít v nich aktuálnost pro dnešního člověka.

Mým cílem není vyložit obsah celé básně, pouze zmínit témata, která mě oslovila a v básních se prolínají, a dle mého názoru jsou velice přínosná pro žití každodenního života člověka. Práce nemůže zahrnout celý obsah Tereziina odkazu. Nevěnuji se tak její malé cestě pro duchovní život, ale snažím se najít inspiraci pro každý den v Tereziiných básních.

I. Terezie z Lisieux

1. Život Terezie z Lisieux

Existuje mnoho publikací, které se dopodrobna věnují životu Terezie z Lisieux, vlastním jménem Terezie Martinové, od narození, až po její smrt v klášteře karmelitek. Známe mnoho podrobností díky bohaté korespondenci mezi rodinami Martinových, Guérinových a jejich přátel. Tato práce nemá opisovat život Terezie, ovšem zcela ho opomenout také nelze. Zejména její dětství je protkáno mnohými silnými momenty, se kterými se musela Terezička vypořádat a jež se později odráží na jejím odhodlání jít svou „malou cestu“. Považuji za nezbytné alespoň některé fáze života zmínit podrobněji, protože nám pomohou sledovat duchovní růst Terezie, jež se pak odráží v jejím poslání na Karmelu. Snad tak lépe pochopíme Tereziinu osobnost, která se otiskla v odkazu, jež nám zanechala.

1.1 Rodina

Terezie z Lisieux, vlastním jménem Marie-Francoise-Thérese Martin, se narodila 2. 1. 1873 v Alençonu do rodiny Ludvíka a Azélie Martinových jako poslední, vytoužené a velmi milované dítě z devíti.

Ludvík Martin 22. 8. 1823 – 29. 7. 1894

Otec Terezie byl hodinářem, avšak asi ve dvaadvaceti letech chtěl vstoupit do kláštera a stát se řeholníkem. V klášteře ho odmítli, protože neznal latinu a tak se jí snažil doučit. Učení mu příliš nešlo, vzdal své plány stát se řeholníkem a převzal klenotnický obchod svých rodičů v Alençonu. Začal hodně pracovat, volný čas trávil rybařením, ve své víře nepolevoval a nebál se jí dát najevo. Trávil čas sám meditací, čtením a prací v zahradě. To znepokojovalo jeho matku, protože ve čtyřiatřiceti letech se ještě neoženil a dívek si nevšímal. Vyhlédla mu tak jednu dívku z krajkářského kurzu, který navštěvovala.¹

Azélie Guérinová 23. 12. 1831 – 28. 8. 1877

Maminka Terezie neměla příliš šťastné dětství, protože jí velmi přísně vychovávala její matka. Azélie chtěla rovněž vstoupit do kláštera, ale byla jako Ludvík odmítnuta. Vyučila se tedy krajkářkou a tvořila známé Alençonské krajky. Byla velmi zručná, a tak si mohla ve dvaadvaceti letech spolu se svou sestrou otevřít vlastní obchod. Ta ji však brzy opustila a vstoupila do kláštera. Po asi tříměsíční známosti s Ludvíkem uzavřeli sňatek dne 13. 7. 1858.²

Sourozenci

Z manželství Ludvíka a Azélie se postupně rodí jejich devět dětí, ovšem dva chlapci umírají v raném věku a malá Helenka umírá v pěti a půl letech. Úmrtnost dětí byla tehdy ještě vysoká. Tři roky před Terezkou se narodila Marie Melanie Terezie, která musela ke kojné. Ovšem ta ji zanedbávala a holčička v sedmi týdnech zemřela hlady. Azélie byla nešťastná a velmi toužila porodit ještě jednu Terezku. Toto přání se jí splnilo a dne 2. 1. 1873 se narodila Terezka.³ Terezie tak vyrůstá se čtyřmi sestrami. Všech pět sester nakonec vstoupí do kláštera. Čtyři z nich se stanou členky Karmelitek a Leonie, vstoupí do kláštera Navštívení Caen. Níže jsou uvedena jména sester s jejich daty i řeholními jmény:

Marie – Louisa 22. 2. 1860 – 19. 1. 1940 – Marie, sestra od Nejsvětějšího Srdce

Marie – Pauline 7. 9. 1861 – 28. 7. 1951 – Pavlína, sestra Anežka od Ježíše

Marie – Léonie 3. 6. 1863 – 16. 6. 1941 – Leonie, sestra Františka Terezie

Marie – Céline 28. 4. 1869 – 25. 2. 1959 – Celina, sestra Jenovéfa od svaté Tváře⁴

¹Gaucher, Životopis Terezie z Lisieux. Str. 9

²Gaucher, Str. 10

³Stocker, Dobrodružství velké lásky, str. 11

⁴Gaucher, str. 208

1.2 Rané dětství

Terezie byla pouhé dva dny po narození pokřtěna a za kmotru jí šla nejstarší sestra Marie. Asi dva měsíce po narození musí Terezie ke kojné do Semallé, protože Azélie, jež se potýká s nemocí, nemá dostatek mléka a musí přikrmovat, což Terezie velmi špatně snáší⁵. Azélie již delší dobu trpí bolestmi, jejichž příčinou je nádor na prsu. I když to byl pouhý rok, co trávila Terezie na venkově, vytvořila si silné pouto nejen ke své kojné, od které se jí pak velmi těžko odcházelo, ale také k přírodě. Tato láska k přírodě se pak projevuje dále v jejím životě, kdy jako malá se nejlépe cítí na zahradě u domu a má ráda dlouhé procházky s tatínkem panem Martinem a společné rybaření. Tatínek nazýval svou nejmladší dceru svou „královničkou“ a rád ji rozmazloval⁶, Terezka pak tatínkovi říkala můj „milovaný král“.

Sestra Celina a Terezka byly nejmilejší kamarádky a Terezka se od Celiny nehнула na krok. Terezie pak ve vzpomínkách označuje Celinu jako druhou polovičku svého srdce.⁷ Když tedy začala Marie učit Celinu číst a psát, byla Terezka velmi zklamaná, že při učení nemůže být přítomna na vyučování a žadonila na Marii, aby jí také vzala za svou žačku. Tak dlouho trvala na svém, že si vše prosadila a Marie jí na začátek ukáže pár písmen. Terezka si je zapamatuje a hned druhý den ukazuje, jak je umí napsat. V necelých třech letech tak uměla přečíst a napsat všechna písmenka abecedy.⁸ Stejně jak od Celiny, nemohla se hnout na krok od maminky a když sama lezla po schodech, volala na každém schodu maminku a vyžadovala její odpověď. Později používá Terezie tuto vzpomínku, aby vyjádřila, jak chápe vztah mezi lidskou svobodou a Boží milostí. Vysvětluje, že v duchovním životě je důležité dělat vše, pro dosažení nejvyššího schodu, ale nejdůležitější je, prosit Ježíše, aby nám pomohl tam, kde se nacházíme, vzal nás do náručí a vynesl po schodišti nahoru.⁹ Terezie byla mnohem živější než Celina, také byla tvrdohlavá, ale upřímná a chodila se zpovídat z každého malého

⁵Stocker, str.12

⁸Stocker, str. 17

⁶Stocker, str. 15

⁹Terezie a Lisieux, str. 24

⁷Gaucher, str. 104

provinění mamince, velmi litovala a slibovala, že už to neudělá. I Terezie se pak podivuje nad protiklady své povahy, introvertní a extrovertní, svéhlavá a mírná, umíněná a pokorná.¹⁰

Sama Terezie později v Dějinách duše hodnotí své rané dětství slovy: „*Opravdu všechno se na mne na zemi usmívalo. Nalézala jsem květy na každém kroku a má šťastná povaha také přispívala k zpříjemnění mého života.*“¹¹ Avšak brzy se mělo vše převratně změnit.

1.3 Smrt maminky a stěhování

Azélie již dlouho trpěla bolestmi a zatvrdlinami v prsou, které jí znemožňovali kojení dětí. Tyto příznaky se u ní v říjnu 1876 zhoršily, léky nezabíraly a lékař diagnostikoval rakovinu ve velmi pokročilém stádiu.¹² Rodina se snažila nemoc před dvěma nejmenšími dcerkami tajit a posílala je přes den pryč. Sama Terezie na toto období vzpomíná v Dějinách duše takto: „*Všecky podrobnosti choroby naší matky mám ještě v srdci.... Celina a já jsme byly ubohé malé vyhnankyně ...*“¹³ A tamtéž také Terezička zmiňuje jak silný a dojemný zážitek pro ni byl obřad posledního pomazání. Maminka zemřela dne 28. 8. 1877, když bylo Terezii čtyři a půl let.

Smrt někoho tak velmi blízkého jako je matka a ještě v raném dětství je, dle mého názoru, velkým zásahem pro další vývoj osobnosti. Myslím tím vývoj ve všech směrech, duševní, sociální, zdravotní, atd. Závisejí velmi na blízkých lidech a přátelích, kteří v té době obklopují pozůstalého, do jaké míry a jakým směrem bude vývoj ovlivněn ať už pozitivně, či negativně. Terezie se v Dějinách duše zmiňuje, jak tehdy vše prožívala.¹⁴ Vzpomíná, že neplakala a ani s nikým o tom co prožívala, nemluvila. Nebyl čas, aby někdo s malým dítětem rozmlouval, bylo potřeba zařídit mnoho věcí a také některé věci před malým dítětem skrývat. To se však nemohlo zcela podařit. A i když v tu chvíli to nikomu nepřišlo na mysl, to vše mělo velký podíl na budoucí změně v chování malé Terezičky. V den pohřbu si pak dívky uvědomí, že už nemají matku a proto si s Celinou volí náhradní maminky. Celina volí sestru Marii a Tereška pak Pavlínu.

¹¹ Cit. Dějiny duše, str. 33

¹² Stocker, str. 18

¹³ Cit. Dějiny duše, str. 33

¹⁴ Dějiny duše, str. 34

Strýc Isidor Guérin, bratr Azélie, se svou ženou nabídli ovdovělému Ludvíkovi pomoc s péčí o děvčata a pomohli s přestěhováním rodiny do nového domu „Buissonnety“ v Lisieux. Strýc Isidor se také stal spoluporučníkem pěti neteří, není tedy divu, že měl později významnou roli v rozhodování o dalším osudu děvčat. Rodiny si tak byly na blízku a děti byly ze změny prostředí nadšené. Zde se nám otevírá druhá část Tereziina života.¹⁵

1.4 Život v Buissonnetech (1877 - 1888)

Druhé období přibližuje život Terezie ve věku od čtyř do čtrnácti let. Ve své autobiografii charakterizuje tuto část života za nejbolestivější. Vzpomíná, jak se po smrti maminky úplně změnila její šťastná povaha: „*Já, tak živá a sdílná, jsem se stala bojácnou, mírnou a přecitlivělou. Stačil pohled, abych se rozplakala, nikdo se se mnou nesměl zabývat, abych byla spokojená. Nemohla jsem snést společnost cizích lidí a nenacházela jsem už veselost jinde než v rodinném soukromí.*“¹⁶ Společně s Celinou si velmi rády hrály v zahradě u domu, kde se věnovaly nejružnějším pobožnostem, a Terezka stavěla malé oltáře. Dopoledne tráví Terezie společně s Celinou učením, věnují se jim sestry, které si předměty rozdělily. Terezie nemá moc v oblíbené mluvnici a pravopis. Ráda pak má čtení a biblické dějiny. Vždy po vyučování jde Terezka ukázat tatínkovi známku a po obědě spolu vyrážejí na procházku, navštěvují kostel, zahrady Étoile nebo jdou rybařit a tatínek jí kupuje dárek.

Na přelomu let 1879-1880 jde Terezie k první sv. zpovědi. Zpovídá ji páter Ducellier a zpovídala se s velikou vírou, protože jí sestra Pavlína řekla, že své hříchy bude vyznávat Pánu Bohu a ne člověku.¹⁷ Terezka milovala všechny velké svátky, ovšem neděle stejně tak. Chodila s tatínkem za ruku, vždy pozorně poslouchala kázání a snažila se mu porozumět. První kázání, které pochopila, bylo o Kristově umučení.¹⁸ V květnu pak Celina přistupuje k prvnímu svatému přijímání a Terezka těžce nese, že na své vlastní si ještě bude muset počkat.

¹⁵ Gaucher, str. 26

¹⁶ Cit. Dějiny duše, str. 37

¹⁷ Dějiny duše, str. 43

¹⁸ Terezie a Lisieux, str. 41

2. Penzionát, druhá ztráta matky a záhadná nemoc

Roku 1881 Terezie nastupuje do penzionátu sester benediktinek, kam již chodila i Celina. Přes vynikající výsledky ve studiu, považovala Terezie toto období pěti let za nejsmutnější ve svém životě.¹⁹ Díky vyučování od Pavlíny a Marie je Terezie velmi pokročilá a je tedy zařazena do vyšší třídy ke starším žákyním. Těžce navazuje vztahy se spolužačkami, neb se jí dostává prvních zklamání ve vztazích. Úleva přichází každý večer, při návratu domů, kdy se setkává s tatínkem.

2.1 Odchod „druhé matky“

Dalším bolestným obdobím se pro Terezii stává odchod „druhé matky“ (sestry Pavlíny) na Karmel v Lisieux. Terezie o tomto rozhodnutí z počátku neví, sestra vše řeší pouze s tatínkem a sestrou Marií. Zjištění je bolestné, už od dvou let chce být řeholnicí. Vše se dozví náhodou, když vyslechne rozhovor o blízkém odchodu. Pociťovala velkou úzkost a Pavlína se jí snaží vysvětlit, co život na Karmelu obnáší a Terezie velmi zatouží odebrat se na tuto „poušť“ za Ježíšem. Již tehdy dokázala pocítit jistotu Božího povolání a odlišit ji od dětské touhy zůstat Pavlíně nablízku.²⁰ Tedy pouze devítiletá Terezie se rozhodla zasvětit život Bohu a vstoupit do kláštera. Hned druhý den své rozhodnutí sděluje Pavlíně a poté matce převorce na Karmelu, která Terezii uvěřila, ale sdělila jí, že musí počkat do šestnácti let, protože devítileté žadatelky nepřijímají. Terezie se s pozdějším nástupem smířila a útěchou se jí stává, že v den Pavlíniny obláčky přistoupí k svatému přijímání. Bohužel se však první svaté přijímání musí odložit, protože biskup vydal nová nařízení, podle nichž Terezie nesplňuje věkový limit. Strýček Isidor jede požádat o dispens, avšak neúspěšně.²¹ Terezka tak přichází o „matku“ a ani její velká touha po spojení s Ježíšem prostřednictvím eucharistie není naplněna.

¹⁹ Dějiny duše, str. 53

²⁰ Dějiny duše, str. 59

²¹ Gaucher, str.37

2.2 Záhadná nemoc

Další ztráta blízkého člověka přináší Terezii strádání a vnitřní krizi provázenou ke konci roku neustálou velkou bolestí hlavy a teplotami. Zlom nastává 25. března o Velikonocích, kdy u Terezie propukne záhadná nemoc, jež se projevuje silným třesem a zimou, provázenými záchvaty hrůzy a motorickými obtížemi, halucinacemi a celkovou slabostí. Se záhadností nemoci vyvstává také otázka, zdali se vůbec uzdraví.²²

Můžeme si povšimnout, že se jedná o již třetí odloučení Terezky od milovaných osob. Prvním odloučením, jak jsem uvedla výše, bylo odloučení kojence od rodiny a následné odloučení od chůvy související s návratem k rodině. Druhým velkým odloučením a ztrátou v pouhých čtyřech letech byla smrt maminky a konečně posledním odloučením je rozhodnutí druhé „maminky“ k řeholnímu životu. Jsou to velmi těžké, náročné zkoušky pro malé dítě a v tak krátkém období. Rovněž jako Žaneta Moravcová ve své práci²³ i já se domnívám, že Terezie dokázala své bolesti a ztráty přetvořit v místa, kde se blíže setkává a přimyká k Ježíši. Vytváří si tak k Němu naprostou důvěru a lásku, což jí napomáhá oprostit se od svých těžkostí a vložit se cele do rukou Ježíše.

Za Terezčino uzdravení se modlí celá rodina spolu s Karmelem. Všichni doufají v zázrak uzdravení a i sama Terezka pak vzpomíná na potřebu zázraku jako jedinou možnost uzdravení. Tatínek Ludvík dává sloužit po devět dní mši v kostele Panny Marie Vítězné v Paříži.²⁴ I v Mariině pokoji, kde leží Terezka, je umístěna socha Panny Marie Vítězné. Dne 13. května 1883 zažívá Terezka velký boj a volá „mamu“ (Marii), když však Marie přijde, Terezka ji nepoznává. Marie Leonie i Celina pak spolu pokleknou u postele Terezky a obracejí se s modlitbou k soše Panny Marie. Současně i sama Terezka se obrací k Panně Marii. V tuto chvíli se stane zázrak a sestry mohou pozorovat velkou úlevu nemocné Terezky.²⁵

²²Gaucher, str. 39

²³Moravcová, Terezie z Lisieux a její inspirace pro současného člověka, str. 17

²⁴Dějiny duše, str. 66

²⁵Gaucher, str.41

Terezie sama v Dějinách duše vzpomíná: „*najednou se mi svatá Panna zjevila krásná, tak krásná, že jsem nikdy nic tak krásného neviděla. ... Ale co mi proniklo až do hloubi duše, byl úchvatný úsměv svaté Panny. Tehdy všechny mé strasti zmizely, ...*“²⁶ Po uzdravení a reakci okolí na zázrak úsměvu ji ještě po několik následujících let přepadají pochybnosti, zda vše jen nesimulovala a nelhala.²⁷

2.3 První svaté přijímání a Vánoční milost

Po nemoci se Terezie v září znovu vrací do školy a ocitá se v přípravném oddělení k prvnímu svatému přijímání. Konečně se dočkala. Terezie se připravuje velmi svědomitě, během dne vykonává až 28 malých obětí pro Ježíše. Její sestra Pavlína jí zhotoví a z Karmelu pošle knížečku, jež má Terezce pomoci ve vykonávání těchto obětí a modliteb. Dne 8. května 1884 je den, na který připadlo jak konání obřadu prvního svatého přijímání, tak skládání věčných slibů sestry Anežky (Pavlíny).²⁸

První svaté přijímání vnímá velice hluboce a intenzivně a velmi touží setkávat se takto s Ježíšem co nejčastěji. Dříve nebylo zvykem přistupovat každou neděli ke svátosti přijímání, ale možnost přistoupit udíleli zpovědníci. Tereziin zpovědník je velkorysý, přijímá tak Ježíše poměrně často, což ji činí velice šťastnou.²⁹

O rok později, v době přípravy Terezie na „druhé svaté přijímání“ (roční výročí přijetí prvního svatého přijímání), se u ní znovu objevují příznaky choroby. Terezie se dosud úplně nevyлéčila, zůstala přecitlivělá a plačtivá. K tomu se přidal strach ze smrtelného hříchů, o kterém ji vypráví abbé Domin v rámci exercicií před druhým svatým přijímáním a také ji trápí otázka čistoty.³⁰ V neposlední řadě se přidává zpráva o odchodu její třetí matky (sestry Marie) do kláštera. Marie se rozhodla následovat svou sestru Pavlínu a dne 15. října 1886 vstupuje na Karmel. Terezie se tak se v krátkém čase ocitá znovu sama a zůstávají jen dvě sestry s tatínkem (i Leonie v té době vstoupila nakrátko do kláštera ke klariskám).³¹ Nemá již komu se svěřovat a se vším si dělá starosti. Obrací se proto

²⁶Cit. Dějiny duše, str. 66

²⁹Gaucher, str. 46

²⁷Gaucher, str. 42

³⁰Terezie a Lisieux, str. 70

²⁸Gaucher, str. 44

³¹Gaucher, str. 52

s modlitbou k nebi, ke svým zemřelým sourozencům. Záhy je Terezie naplněna pokojem a chápe, jak je milována na nebi i na zemi. Ovšem plačtivá a přecitlivělá je stále.³²

K úplnému uzdravení dojde až na konci roku 1886 při návratu z půlnoční mše o Vánocích. V jediném okamžiku se z malého plačtivého dítěte stává žena. Stalo se tak ve chvíli, kdy tatínek vznesl výtku k dětinskému zvyku všet střevice s dárky před krbem. Terezka měla slzy na krajíčku, ale potlačí je a jde si radostně rozbalit dárky.³³

Terezie pak tuto noc nazývá nocí světla a říká: „*V jediném okamžiku provedl Ježíš dílo, které bych byla nesvedla za 10 let. Spokojil se s mou dobrou vůlí, ...*“³⁴ Terezie znovu našla svou duševní sílu, vyschl pramen jejích slz, byla zbavena svých nedokonalostí. Ježíš jí proměnil srdce. Naplnil ho láskou a ona se tak znovu stala sama sebou. Jde o důležitý milník v Tereziině životě. Začíná tak Tereziino třetí nejkrásnější období života, jež je naplněné nebeskou milostí.³⁵

Proměnu Terezie dokazují její slova: „*Pocítila jsem, že do mého srdce vstoupila bliženská láska, potřeba zapomínat na sebe, abych dělala radost jiným, a od té doby jsem byla šťastná.*“³⁶

Završujeme tak druhou kapitolu Tereziina života, kdy si prošla mnohými dalšími zkouškami, aby se v náhlém okamžiku uzdravení před ní otevřela její další životní cesta, kterou tak netrpělivě vyhlíží.

³²Terezie a Lisieux, str. 72

³⁵Gaucher, str. 55

³³Gaucher, str. 54

³⁶Cit. Dějiny duše, str. 96

³⁴Cit. Dějiny duše, str. 96

3. Život Terezie na Karmelu

Zde se nám otevírá třetí a poslední etapa Tereziina života. Etapa, při které Terezka podnikne vše, co jen je možné, aby dokázala naplnit svoje povolání, a konečně se uchýlí na „poušť“, kde zůstane již navždy.

Během noci světla se Terezie snad Ještě více otevře Ježíši a chce tu být pro Něho. I přes věkovou hranici 17 let pro vstup do kláštera se rozhodne, že co nejdříve musí vstoupit na Karmel a ona i rodina pro to udělá vše, co bude moci. Ovšem uplyne více jak rok, než se jí podaří toto rozhodnutí naplnit. Čeká ji ještě několik překážek, které musí překonat pro vstup na vytouženou „poušť“.

3.1 Dlouhá cesta na Karmel

Tereziino rozhodnutí ještě více posílí události léta 1887, kdy na konci mše jí vypadne z misálu obrázek Ukřižovaného. Krev, kterou prolil, nikdo nezachycuje a tak se Terezie rozhodne, že bude stát pod křížem, aby mohla krev zachytávat ve prospěch hříšníků. Utrzuje a upřesňuje tím své povolání v klášteře.³⁷ Příležitostí pro potvrzení tohoto rozhodnutí se jí naskýtá několik dní poté v záležitosti vězně Pranziniho, který je odsouzen za trojnásobnou vraždu. Terezie se rozhodne pro něho modlit za odpuštění u Boha, i kdyby Pranzini nijak nevyjádřil svou lítost. Žádá na Bohu pouze jedno znamení o jeho obrácení. Je pak nadšená, když se dozví, že na poslední chvíli při popravě si Pranzini vyžádal kříž a dvakrát ho políbil.³⁸ Tato milost pro její „první dítě“ Terezii ještě více popožene k jednání pro vstup na Karmel a ujistí ji, že takových dětí bude mít ještě mnoho.³⁹

Prvním koho Terezka žádá o svolení pro vstup ke karmelitkám je její otec. Ten se nejprve zdráhá kvůli mladosti Terezie, ale nakonec souhlasí.⁴⁰ Zato její strýc Isidor, který je spoluporučníkem zakazuje Terezii mluvit o vstupu do kláštera do jejích 17 let. Obává se skandálu. Terezie je velmi zklamaná, ovšem sestra Anežka zašle svému strýci dopis z Karmelu, kde vysvětluje úmysly mladší sestry. Strýc nakonec změní názor a souhlasí.⁴¹

³⁷Terezie a Lisieux, str. 76

⁴⁰Gaucher, str. 61

³⁸Terezie a Lisieux, str. 78

⁴¹Gaucher, str. 63

³⁹Gaucher, str. 60

Ovšem s důrazným odporem ke své žádosti se Terezie setká u superiora Karmelu, který je důrazně proti vstupu Terezie do jednadvaceti let. Terezka je zoufalá a rozhodne se, že se vydá za biskupem. Využije také přihlášky na pout' do Říma a účastní se audience u papeže Lva XIII.⁴² Papež však ponechává rozhodnutí na představených. Nakonec se Terezka dočká a krátce po novém roce 1888 se dovídá zprávu od převorky Marie Gonzágy, že dostává povolení, ovšem dnem jejího vstupu stanovuje datum 9. dubna 1888, tedy až po velikonočních svátcích. Tento odklad je na žádost sestry Anežky a Terezie nejprve stěží zadržuje slzy, ale později tento čas navíc vítá a využívá pro důkladnou přípravu na vstup a rozloučení se s tatínkem a sestrami (Leonie se po dalším neúspěchu vrací zpět domů z kláštera).⁴³ V patnácti letech tak Terezie dne 9. dubna 1888 v sedm hodin ráno na svátek Zvěstování a za doprovodu celé rodiny vstupuje Terezie na Karmel v Lisieux.

3.2 Karmel v Lisieux

Karmel v Lisieux spadá pod řád Bosých Karmelitek, jež vznikl reformou stávající ženské větve Karmelitek. Roku 1562 založila sv. Terezie od Ježíše v Avile první klášter reformovaných („bosých“) karmelitek.⁴⁴

V roce 1838 byla z Karmelu v Poitiers vyslána ctihodná matka Jenovéfa, aby založila Karmel v Lisieux.⁴⁵ Jedenáct let před Tereziiným vstupem byla dokončena stavba Karmelu v Lisieux. Celkově stavba trvala čtyřicet let.⁴⁶ V roce 1888 Terezii vítá dvacet šest řeholnic, jejichž průměrný věk byl sedmačtyřicet let.⁴⁷

V klášteře je Tereziin život nejvíce spjat se třemi sestrami z noviciátu (Marie Filoména, Marie od Nejsvětějšího Srdce, sestra Marta) a novicmistrovou sestrou Marií od Andělů.⁴⁸ Ta všechny novicky učí zvyklostem společného života v klášteře. Učí je jak se oblékat, jíst a pohybovat se po klášteře a vysvětluje řeholi.⁴⁹

⁴²Gaucher, str. 65

⁴³Terezie a Lisieux, str. 92

⁴⁴<http://www.karmel.cz/index.php/rodina-karmelu/tereziansky-karmel> ze dne 15. 4. 2015

⁴⁵Dějiny duše, str. 155

⁴⁶Terezie a Lisieux, str. 100

⁴⁷Gaucher, str. 78

⁴⁸Gaucher, str. 79

⁴⁹Gaucher, str. 80

3.3 Život na Karmelu

Ve svých vzpomínkách Terezie zmiňuje Boží milost, jež se jí dostala ohledně života v klášteře. Díky tomu tak neměla žádné iluze, jež by mohly její nadšení pokazit. V Dějinách duše uvádí: „Nalezla jsem takový řeholní život, jaký jsem si představovala.“⁵⁰

Život na Karmelu je velice přísný a řídí se podle pravidel a denního harmonogramu. Hlavní důraz se klade na modlitbu přibližně šest a půl hodiny denně. Jedná se o dvě hodiny tiché samostatné modlitby a čtyři hodiny pro mši a chórové oficium. Mimo to se i v čase osobního volna věnují modlitbě a duchovní četbě. Právě dobu osobního volna využívala Terezie mimo jiné k psaním básní a svých pamětí. Vstávají před pátou hodinou ranní. Práci vykonávají v samotě přibližně pět hodin denně. Jídlo je podáváno dvakrát denně, ovšem nikdy ne maso (mohou pouze nemocné). Na spánek zbývá šest hodin.⁵¹ Navíc se topí pouze v „ohřívárně“ a ošetřovně. Život zde se nese ve znamení samoty a mlčenlivosti, pouze v době rekreace spolu mohou sestry mluvit.

Terezie byla šťastná za život na Karmelu, ovšem soužití se sestrami se neobešlo bez různých příkoří, jež se Terezii děla. Přes snahu pomoci Terezii k brzkému vstupu do řádu a přesto, že měla Terezii velmi ráda, byla představená Marie Gonzága na Terezku velmi přísná a napomínala ji.⁵² I tak ji Terezie měla velmi ráda a nikdy neporušila slib poslušnosti. Různých útlaků a posměchu se Terezie dočkala i od dalších sester. Vždyť soužití tolika žen pod jednou střechou přináší mnohé obtíže. Terezie pak vidí příčinu v přecitlivělé a rozdílné povaze, v nedostatku soudnosti a vzdělání u členek řádu.⁵³

Po šesti měsících postulátu by měla Terezie mít obláčku. Aktem obláčky se zpečetí Tereziino přijetí do řádu a při něm skládá svaté sliby, jimiž slibuje čistotu, chudobu a poslušnost při následování Ježíše Krista. Ovšem obláčka je odložena na pozdější dobu. Krátce po jejím odchodu do kláštera se výrazně zhorší zdravotní stav tatínka, pana Martina. Celina, která se o něj stará si myslí, že brzo

⁵⁰ Cit. Dějiny duše, str. 144

⁵¹ Terezie a Lisieux, str. 102

⁵² Terezie a Lisieux, str. 114

⁵³ Gaucher, str. 82

umře. Obláčka je nakonec stanovena na 10. ledna 1889 a Terezie ji vnímá jako úplné odevzdání sebe sama své lásce Ježíšovi. Terezie při obláčke přijímá jméno Terezie od Dítěte Ježíše a svaté Tváře.⁵⁴

Později při profesi skládá nezrušitelný slib, jímž se navždy stává karmelitkou. Jde o dvojí obřady a při druhém veřejném Terezie mění svůj bílý závoj za černý. Profese byla určena na září 1890 a Terezie se tak stává karmelitkou ve věku sedmnácti a půl let.⁵⁵ Tatínek, jehož zdravotní stav je špatný a neustále se zhoršuje, byl hospitalizován do ústavu Dobrého Spasitele v Caen a nemohl tak být přítomen obřadům. Pan Martin umírá o čtyři roky později.⁵⁶ Po jeho smrti i Celina, konečně volná i přes všechny nabídky k sňatku, může vstoupit na Karmel za sestrami.⁵⁷

Na začátku roku 1895 dává matka převorka (v té době Anežka, sestra Pavlína) Terezii ve dvaceti dvou letech za úkol sepsat své vzpomínky na dětství.⁵⁸ Ty dnes známe jako spisy Dějiny duše. Ten samý rok se Terezie nabídne jako „zápalná oběť své milosrdné Lásce“ a myslí tím totální odevzdání obětující se osoby, která je stravována ohněm Lásky. Tomu, který za mě obětoval život, zcela odevzdávám svůj život, protože milovat znamená dát všechno a dát sám sebe.⁵⁹

3.4 Konec vyhnanství na „poušti“

O Velikonocích roku 1896 se začínají objevovat první příznaky choroby, jež Terezii přinese mnohé zkoušky až do její smrti o rok a půl později. Terezie začíná chrlit krev a přitom cítí radost a nepochybuje, že již brzy si pro ni Pán přijde. Terezie je léčena nejprve na prasklou cévu v hrdle, avšak léčbě příliš nevěří. Až při důkladnějším vyšetření o rok později je diagnostikována tuberkulóza.⁶⁰

Terezie pocítuje nesmírnou radost nad svou nemocí. Naplňuje se tak její touha zemřít mučednickou smrtí pro Lásku. Vše vystihuje báseň, kterou napsala rok předtím, jménem Jen z Lásky žít. V posledním verši píše: „Mřít z lásky, to je všechna naděje má!“⁶¹ Básni se budeme věnovat později v druhé části práce.

⁵⁴Gaucher, str. 88

⁵⁵Gaucher, str. 98

⁵⁶Terezie a Lisieux, str. 152

⁵⁷Terezie a Lisieux, str. 208

⁵⁸Gaucher, str. 130

⁵⁹Gaucher, str.134

⁶⁰Terezie a Lisieux, str. 257

⁶¹Cit. Terezie z Lisieux, Básně, str. 20

Ovšem počáteční radost střídá duchovní zkouška, zkouška proti víře, jež je doprovázena tělesným utrpením.⁶² Její nemoc prochází několika fázemi, kdy to vypadá, že se uzdraví, nebo naopak se vše otočí a velmi se Terezii přitíží. Terezie tak čeká na svého Ježíše ještě rok a půl. Za tu dobu dokáže proniknout do tajemství Kristova kříže.⁶³ Podle svých slov sedává „u stolu s hříšníky“ a sdílí s nimi jejich úděl, aby jim tak vyprosila obrácení.⁶⁴ Během nemoci Terezie dopisuje své rukopisy a také vzniká spis: Vstupuji do života, jenž je považován za Tereziinu závěť. Sepsaly ho sestry formou rozhovoru a pomáhá uchovat Tereziiny slova moudrosti a zkušenosti.⁶⁵

Terezie, které tehdy bylo dvacet čtyři let, vydechla naposledy dne 30. září 1897 v devatenáct hodin s úsměvem na tváři a na rtech se slovy: „Ó miluji Tě!“⁶⁶

⁶²Gaucher, str. 147

⁶³Lachmanová, Terezie z Lisieux a Silván z Athosu, str.23

⁶⁴Gaucher, str. 173

⁶⁵Vstupuji do života, str. 9

⁶⁶Vstupuji do života, str. 220

II. Výklad básní ve vztahu k dnešnímu člověku

V této části práce bych se ráda věnovala duchovnímu odkazu Terezie, jenž se zachoval díky jejím básním, autobiografickým textům a dále také prostřednictvím svědectví sester karmelitek a jiných lidí, se kterými byla Terezie v kontaktu pomocí korespondence. Může nás napadnout otázka, zda tento odkaz je aktuální pro dnešního člověka? Dovolím si tvrdit, že v díle Terezie lze nalézt myšlenky, které mají přesah do současnosti. Tyto myšlenky mohou i v dnešní době poskytovat jakési vodítko pro každodenní život a inspiraci pro zamyšlení se nad tím, jaký život vedeme a jak ho učinit lepším, aby se více líbil Bohu. Myšlenky sv. Terezie mohou být též podnětné v tom, jak se otevřít Ježíšovým záměrům a pomoci nám více naplnit život láskou. Navíc tak jak chápeme Boha dnes je též zásluhou Terezie, neboť ona stála za tím, že některé výroky o Bohu, jež se do té doby tradovaly a žily, byly pozměněny.

Konkrétně bych se ráda blíže věnovala básním, jež Terezie napsala během života na Karmelu. Domnívám se, že tyto básně nesou velkou část Tereziina poselství a mohou být důležité či návodné pro pochopení Tereziiny spirituality. Básně totiž byly jedním z mála možných prostředků, vzhledem k povinnosti mlčenlivosti v řádu, jak mohla Terezie interpretovat své niterné pocity a smýšlení. Považuji proto za nezbytné se při interpretaci jednotlivých básní věnovat událostem, jež předcházely napsání básně, či Terezii k jejímu napsání motivovaly. Zasazení do tohoto kontextu pomůže přesněji odhalit, co chce básní Terezie vystihnout a jaké byly okolnosti vzniku dané básně.

1. Křesťanská spiritualita

Pro lepší porozumění této práce také pomůže, když si představíme pojem spirituality, a to se zaměřením na křesťanskou spiritualitu. Svědectví Terezie z Lisieux totiž představuje její osobní spirituální prožívání Boží přítomnosti a je příkladem křesťanské spirituality.

Spiritualitu lze obecně chápat jako duchovní dimenzi každého člověka, jež je přítomná bez ohledu na členství v jakékoli církvi. Pokud totiž nahlížíme člověka holistickým (celostním) přístupem, víme, že identita člověka se skládá z několika složek či dimenzí (bio, psycho, sociální a spirituální dimenze). Tedy spiritualitu určitým způsobem vnímá a prožívá každý člověk. Každý hledá smysl bytí, ptáme se na největší hodnotu našeho života, povolání. Hledáme vyšší řád, Boha, etické normy a způsob seberealizace. Pak se jedná o nenáboženskou spiritualitu. Opakem je spiritualita náboženská, jež souvisí s náboženským systémem, tedy se týká pouze stoupenců daného náboženství.⁶⁷

Slovo spiritualita vychází z latinského slova „spiritus“, což znamená duch, dech, vzduch. Dále slovo „spiritus“ má kořen ve slovese „spirare“ tedy dýchat. Spiritus tedy představuje princip života, který dává lidem život. V křesťanství za tento princip považujeme Ducha svatého, jež Bůh vdechne člověku a ten se tak stává živoucí bytostí.⁶⁸

Křesťanskou spiritualitu tak chápeme jako život darovaný Duchem svatým, jež nás obdarovává a také zavazuje. Tento duchovní život začíná křtem člověka, při kterém člověk dostává dar Ducha svatého. Duch svatý je v člověku, nyní křesťanovi, aktivní, činný a působí v jeho životě, nakolik mu to křesťan dovolí. Duchovní život je tak spojení aktivity Ducha svatého (prožitkem víry) a činností člověka (praxe života). To tedy můžeme chápat jako dar. Bůh se nám dává poznat skrze svého syna Ježíše Krista, ve kterém je Duch svatý. Tím, že nám Bůh daroval svého Ducha a stvořil nás tak k obrazu svému (Imagio Dei), je cílem našeho úsilí co nejvíce se Bohu připodobnit, přiblížit se.⁶⁹ Což je závazek, který jsme dostali

⁶⁷ Milfait, Křesťanská spiritualita ve službě lidskoprávnímu vzdělávání., str. 2

⁶⁸ Milfait, Křesťanská spiritualita ve službě lidskoprávnímu vzdělávání, str. 15

⁶⁹ Milfait, Spiritualita, str. 16

spolu s darem života. Na základě principu *Imagio Dei* totiž odvozujeme lidskou důstojnost, máme účast na božském životě. Pozváni k účasti jsou všichni lidé a na základě tohoto lidství nacházíme zásadní rovnost lidí, jež vede ke spravedlnosti, solidaritě a k cenění si lidského života.⁷⁰

Bůh tedy přichází k lidem prostřednictvím Ježíše Krista a nabízí odstranění odcizení, smíření, spojení, sjednocování spoluputování životem pro každého člověka a lidské společnosti jako celek. Ježíš Kristus působí jako živý v lidských srdcích, vztazích, událostech, právě prostřednictvím Ducha svatého.⁷¹ Cituji: „Tato božská osobní síla, která vychází ze synovského vztahu Ježíše Krista se Stvořitelem, se jmenuje Duch svatý. Každý člověk je pozván, aby se napojil na proud života lásky, pokoje, ryznosti tohoto vztahu a v jeho síle směřoval a utvářel svůj život.“⁷² Křesťanskou spiritualitu a mravnost chápeme jako životu v Duchu.

Jak bylo již zmíněno výše, zkušenost Ducha vyžaduje otevřenost člověka, způsobilost rozlišovat, aktuálně odpovídat a reflektovat. Duch svatý v srdci působí jako Stvořitelova láska, která se zpřítomnila v osobě Ježíše Krista. Nabízí nám doprovázení, osvobození, oporu a útěchu, jež nám může přinést lásku, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, mírnost, spravedlnost.⁷³

Ve spiritualitě se často objevuje symbol cesty. V rámci cesty můžeme zahrnout jak osobní, tak i společné utváření života. Jak příhodné pro „malou cestu Terezičky“. Křesťanskou spiritualitu chápeme jako cestu života konkrétního člověka a společnosti lidí v Duchu Ježíše Krista a s Ním. Cestu provází různá úskalí, hledání, pochybování, jež napomáhá růstu člověka. Cílem člověka a společnosti je prostřednictvím tohoto růstu dosáhnout důstojného žití a spolužití.⁷⁴

⁷⁰Milfait, *Lidská práva na pomezí sociální práce a teologických aspektů*, str. 6

⁷¹Milfait, *Křesťanská spiritualita ve službě lidskoprávnímu vzdělávání*, str. 3

⁷²Cit. Milfait, *Křesťanská spiritualita ve službě lidskoprávnímu vzdělávání*, str. 3

⁷³Milfait, *Křesťanská spiritualita ve službě lidskoprávnímu vzdělávání*, str. 3

⁷⁴Milfait, *Křesťanská spiritualita ve službě lidskoprávnímu vzdělávání*, str. 3

2. Výklad básní

Pro výklad básní použiji překladu Anděly Janouškové. Považuji za zajímavé zmínit, že Tereziina poezie byla psána jako hymny, to znamená, že byla určena ke zpěvu. Terezie básně, tedy texty k písni, skládala na známé melodie nábožných písní. Povětšinou na konci každé básně uváděla počáteční verš známé melodie, na kterou báseň skládala. Forma tohoto skládání básní je velice náročná, jelikož se musí dodržet přesný počet slabik, aby zůstala zachována melodie písně.⁷⁵ Důležité je podotknout, že básněmi se prolíná několik témat, která jsou jim společná a více či méně se vyskytují v každé z nich. Pokusím se tato témata odhalit, doložit konkrétními verši a propojit je pro možnost přiblížení Tereziina díla dnešnímu člověku.

Pro přehlednost práce jsou básně očíslovány a přiloženy v příloze. Při výkladu básní v textu uvedu číslo přílohy a citaci konkrétních veršů z básně, jež se dotýkají vykládaného tématu. V příloze pak budou citované verše zvýrazněny pro snadnější orientaci.

⁷⁵ Básně, Terezie z Lisieux, str. 8

2.1 Píseň na dnešní den

První básní, kterou jsem se rozhodla interpretovat je *Píseň na dnešní den*,⁷⁶ datována dne 1. 6. 1894. Tato báseň vznikla na žádost sestry Marie od Nejsvětějšího srdce, jež prosila svou sestru Terezii, aby myšlenky z rozhovoru, který spolu vedly, zaznamenala a vyjádřila básní. Báseň pak věnovaly k svátku své nejstarší sestře.⁷⁷ Jde o dobu, kdy se u Terezie poprvé objevuje kašel, kterého se nemůže zbavit, ale zatím mu nepřisuzuje závažnost. Ovšem důležitým bodem tohoto období je radikální zhoršení stavu pana Martina, jež prodělá prudký záchvat, po kterém ochrne na levou ruku.⁷⁸ Báseň tedy dle očekávání pojednává o věcech onoho světa, tedy života po smrti. Z některých veršů je patrné, že Terezie předvídá svůj brzký konec: „*Brzy tě uvidím na věčném břehu*“ a „*Má duše brzy vzlétne s chvalozpěvem vzhůru*“.⁷⁹

2.1.1 Věčný život

„*Můj život chvilka je, vteřina pomíjivá*“

„*Brzy tě uvidím na věčném břehu*“

Jak je tedy z výše napsaného patrné, už v prvních verších můžeme nalézt odkaz na pomíjivost našeho života, ovšem s nadějí věčného života, jež nám nabízí Bůh, a pozváním k jeho účasti na v našem každodenním životě. V Lukášově evangeliu je pasáž, ve které se jeden zákoník ptá Ježíše, co má učinit, aby měl podíl na věčném životě. Ježíš mu odpoví otázkou na to, co je psáno v Zákoně. A zákoník odpovídá, že je psáno miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí a bližního svého jako sám sebe (srov. LK, 10, 27-28).

Dle Tóry, tedy pěti knih Mojžíšových, jež jsou součástí Bible a tvoří část Starého zákona, je hlavním důvodem pro víru v posmrtný život Boží spravedlnost, ovšem s ohledem na maximální dodržování pravidel Tóry neboli dekalogu. Tedy pouze ten kdo dodržuje zodpovědně všechna pravidla má možnost dojít věčné spásy.

⁷⁶Viz. Příloha č. 1

⁷⁷Básně, Terezie z Lisieux, str. 11

⁷⁸Viz. Gaucher, str. 120

⁷⁹Cit. Básně, Terezie z Lisieux, str. 12 a 14

Avšak prostřednictvím Ježíše Krista se nabízí jiný způsob porozumění a dosažení věčného života, spásy. Dokládá nám to citát z Bible z Janova evangelia: „Kdo věří v Syna, má život věčný“ (Jan, 3,36). Věčný život je Božím darem, jež Bůh nabízí, a skrze Ježíše Krista se k němu člověk může připojit. Jak se může člověk připojit? Tím, že zcela přijme Krista a spojí se s Ním. Nenabízí pouze příslib do budoucna, ale nabízí tu možnost již zde na zemi. Věčný život tak není prodloužením poměrů člověka na zemi, nebo prodloužením existence ve formě posmrtného života. Jde o novou formu, jež v sobě nese rozměr tajemství. Tedy o ukotvení věčného života v Božím životě, který zajišťuje člověku trvalou existenci.⁸⁰

Jde o život, který začal již na této pozemské cestě a dojde vyvrcholení v cíli lidského života, tedy po smrti. Ve svých kratičkých zamyšleních na toto upozorňuje i Vojtěch Kodet, když píše, že věčnost je pokračováním pozemského života a to tehdy, pokud se plně odevzdáme do rukou Božích a dovolíme, aby žil v nás prostřednictvím živého Ježíše Krista.⁸¹

Lidský život tak dostává definitivní smysl. Protože pokud půjdeme cestou křesťanského života, tedy života v Ježíši Kristu, prostřednictvím Ducha svatého, tedy cestou pozemského života formou spojování a sjednocování se s Bohem, na jeho konci dojde k úplnému splynutí s definitivní platností. Věčný život tak chápeme jako radikální obnovu existence člověka, jež se děje zde na tomto světě a to prostřednictvím víry v Ježíše Krista jako zpřítomnění, ztělesnění a výklad Boha (srov. Milfait v Teologické etice, str. 200).

Pomocí těchto veršů chce Terezie, jak se domnívám, upozornit čtenáře na popsané aspekty věčného života, jako na nejvyšší cíl, života křesťana. Zároveň poukazuje na krátkodobost pozemského života v konfrontaci s definitivním spojením s Bohem na vrcholu života. A pokud si čtenář přečte celou první i druhou strofu, může zde nalézt zmiňovanou každodenní přítomnost Ježíše Krista v lidských životech, jež jsou ochotni ho přijmout. Tedy dnešnímu člověku tato báseň připomíná pamatovat těchto skutečností a snažit se žít každý jeden den podle nich.

⁸⁰Teologická etika, René Milfait, str. 200

⁸¹Hledám tvou tvář, Vojtěch Kodet, str. 53

2.1.2 Srdce

„...čisté srdce...“

V básni Terezie prosí Ježíše, aby vzal její srdce pod svou ochranu. Přesněji by se dle mého názoru dalo říci, že Terezie prosí Ježíše o jeho ochranu tím, že bude opatrovat její srdce ve zkouškách a nesnázích, kterým se Terezie nevyhýbá. Co přesně je myšleno pod pojem srdce? Nemyslí se tím tělesný orgán, jež zajišťuje funkčnost organismu člověka. Zde je srdce míněno jako pojem abstraktní. Je chápáno jako svědomí. Hebrejský kánon Bible totiž nemá ekvivalent ke slovu svědomí, jež v Novém zákonu ve svých listech zmiňuje apoštol Pavel. Ovšem základ pro slovo svědomí je v hebrejském pojmu *Léb(áb)*, jež se překládá jako srdce.⁸² Z verše je patrné, že Terezie prosí Ježíše o zachování čistoty srdce.

Pojem *Léb(áb)* vystihuje rozumného člověka v jeho nejhlubší dimenzi. Myslí se tím nejnvtěnější jádro člověka, jež je místem původu dobra i zlých myšlenek a činů. Jde o místo, kde člověk osobně a svobodomyšlně koná závěrečná rozhodnutí na základě pocitů, myšlenek, motivů, poznatků, jež se odehrávají na stejném místě. *Léb(áb)* popisuje ve své knize René Milfait jako: „jednotu rozumu, emocí a vůle, racionálních a intelektuálních schopností, etický a duchovní postoj člověka, ... Zde člověk prožívá před Bohem své nejnvtěnější myšlenky a motivy a vnímá Boží zavolání.“⁸³ Jde tedy o místo rozhodování, ve kterém vědomé myšlení a zvažování přechází ve chtění a konkrétní jednání. Aby se toto vše mohlo v srdci odehrát, je nutné naslouchat Božímu volání. Na základě tohoto R. Milfait uvádí dělení srdce na kamenné a srdce z masa. Srdce kamenné je necitlivé vůči Hospodinovu slovu. Naopak srdce z masa Hospodinovu slovu naslouchá a nechává v sobě působit Hospodinova Ducha (*ruach*) jenž daruje srdci novou životní sílu, naslouchání, chtění, poznání a naplňuje srdce.⁸⁴ Tedy na základě Hospodinova působení v srdci člověka může dojít k obnově života.

Pokud bychom se na srdce podívali pohledu Nového zákona, můžeme konstatovat svobodu jako jeho hlavní rys. Přesněji, svobodu Ducha ve smyslu učení Ježíše Krista, tedy zachovat si svobodu smýšlení a nenechat se strhnout

⁸²Teologická etika, René Milfait, str. 217

⁸³Teologická etika, René Milfait, str. 219

⁸⁴Teologická etika, René Milfait, str. 220

do nesvobody, jež je způsobena například závistí, zlobou, nepřátelstvím, zlomyslností, svárností, intrikami, pohrdáním či přetvářkou. Svobody smýšlení a jednání můžeme dosáhnout laskavostí, pokorou, věrností, mírností, trpělivostí, láskou a odpuštěním.⁸⁵ Tedy dokázat očistit a osvobodit své úmysly a motivy, jež nás vedou k jednání. Znamená to nepodřizovat pouze své jednání a činy nějakým vnějším pravidlům či zákonům, ale konfrontovat již své nitro, smýšlení a motivy, jež nás vedou k činům a jsou určující pro jejich povahu při jakémkoliv jednání. Velkým vzorem, příkladem a učitelem v tomto ohledu je osoba a život Ježíše Krista.

V této souvislosti mne napadá citát z Bible, blahoslavenství z Ježíšovy horské řeči, jež pronášel ke svým apoštolům a shromážděným lidem na hoře. Tato řeč a blahoslavenství nás seznamují s Ježíšovým posláním na zemi a to sice, že přichází, aby potvrdil a naplnil Boží smlouvu, kterou Bůh uzavřel s Izraelci na hoře Sinaj, ale také aby tuto smlouvu rozšířil. Konkrétně mám na mysli úryvek: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni uvidí Boha.“⁸⁶ René Milfait vysvětluje, že blahoslavenství pojednává o stavu štěstí a požehnání, jež je následkem Ježíše Krista. Tedy žít smysl blahoslavenství znamená být skutečně člověkem, naplňovat pravé lidství a ideu člověka stvořeného k obrazu Božímu.⁸⁷ Aby se mohlo lidské srdce stát skutečně čistým, potřebuje očistit Božím zásahem, což se děje právě prostřednictvím vzkříšeného Ježíše Krista. Nejprve je nezbytné projít přerodem srdce a pak jej dále očišťovat a utvářet. Čisté srdce pak bude naplněné pokojem, který z něj bude vyzařovat dál. Jinými slovy také můžeme říci, že čisté srdce se shoduje s Božím slovem, jedná podle něho a touží po živém Bohu a jeho vůli.⁸⁸

Z toho lze vyvodit závěr, že je důležité snažit se mít čisté srdce, a to jednáním podle Božího slova, tedy nezákladně. Blahoslavenství pak má být jakousi inspirací pro náš život, stav, kterého bychom se měli stále snažit dosáhnout. A to jak sami u sebe, tak i nabádat a být příkladem pro druhé.

⁸⁵Teologická etika, René Milfait, str. 222-223

⁸⁶Cit. Bible, Mt 5,8

⁸⁷Teologická etika, René Milfait, str. 172

⁸⁸Teologická etika, René Milfait, str. 188

2.1.3 Eucharistie

„Eucharistie božská, z nebe živý Chlebe“, „navěky sjednotila“

Jedním z dalších, a pro Terezii dle mého názoru nejústřednějším tématem, jež můžeme v této básni najít je Eucharistie. Z ní vychází veškeré Tereziino počínání. Důležitost tohoto tématu můžeme nalézt v jejím dětství, kdy již v pěti letech cítila silnou potřebu co nejdříve přijmout svátost prvního svatého přijímání a byla velice nešťastná, když naplnění této touhy bylo stále oddalováno pro její nízký věk (viz str. 12, 14, 16). Proč je pro Terezii právě Eucharistie tak důležitá? Eucharistií přijímáme živého Ježíše, tedy všichni katolíci, kteří přijali svátost prvního svatého přijímání a mohou přistupovat k přijímání. Proto nejen pro Terezii, ale i pro každého praktikujícího katolického křesťana by mělo být důležité co nejčastěji přistupovat a vědomě prožívat přijímání Kristova těla.

V Bibli nalezneme Ježíšova slova, jimiž říká, že chléb a víno, které podával svým učedníkům při poslední večeři, je jeho tělo a krev smlouvy, jež prolévá na odpuštění hříchů.⁸⁹ Ježíš tak konal v předvečer své smrti a vyzval apoštoly, aby toto činili na jeho památku. Tím ustanovil slavení svátosti Eucharistie. Toto počínání má charakter nové smlouvy. Ježíšovým posláním je být prostředníkem nové smlouvy mezi Bohem a lidmi. Smlouva se uskutečnila Ježíšovým vtělením, smrtí a zmrtvýchvstáním.⁹⁰ Tímto se zde propojuje téma věčného života s Eucharistií. V Kristu totiž začíná nový život, a to jak pozemský, tak věčný. Ježíš se nám dává a vše co máme, pochází od něj.⁹¹ Toto lze vyčíst ve verších, kdy Terezie mluví o Božské eucharistii a živém daru z nebe. Jde o svátost, ve které za nás Ježíš dává své tělo, prolévá za nás svou krev, abychom se i my v lásce jemu odevzdali a sjednotili se s ním právě prostřednictvím přijímání, v nekrvavé podobě. Není nic většího, čeho by šlo dosáhnout. Tím, že v eucharistii přijímáme Kristovo tělo, stáváme se sami jeho tajemným tělem.⁹² Eucharistií přijímáme také dar Ducha svatého, který nás posvěcuje a oživuje, čímž z nás tvoří tělo Kristovo. Tento aspekt v básni zachycuje devátá strofa, ve které Terezie touží stát

⁸⁹Bible, Mt 26,26-28

⁹⁰Co je spirituální teologie?, str. 20

⁹¹O eucharistii, str. 49

⁹²Youcat, str. 123

se součástí vinného kmene a obdařit ho plody. Tedy proměňováním a přijímáním Kristova těla se stáváme společenstvím, církví a spojujeme se tak s Kristem, ale i navzájem mezi sebou. Je nemožné oddělit od sebe Krista a církev.⁹³ V knize O Eucharistii uvádí Vojtěch Kodet citát teologa Henriho de Lubac: „Eucharistie vytváří církev a církev koná eucharistii.“⁹⁴ Myslím, že citát dokonale vystihuje neoddělitelnost těchto dvou tajemství. Slavení eucharistie je vrcholem celého společenství.

Dalším aspektem eucharistie, na nějž Terezie klade důraz, je její moc uzdravovat. Terezie sama na ni upozorňuje svoji sestřenici, když ta trpí skrupulemi. Bůh je nekonečně milosrdný, stačí se plně odevzdat v naprosté důvěře.⁹⁵ Terezie v dopisu pobízí sestřenici Marii Guérinovou, aby i přes pochybnosti, zda nezhřešila, přistupovala co nejčastěji a bez výčitek k svatému přijímání. Terezie vzpomíná, jak jí se dostalo milosti, když sama trpěla podobnými výčitkami.⁹⁶

Tělo Kristovo, jež je přítomné v jednotlivém člověku, ale i ve společenství a našich bližních, je hodno pozornosti, péče a hýčkáni. Proto pokud poskytujeme jakoukoli službu svým bližním, jako bychom poskytovali službu samotnému Ježíši.⁹⁷ Sílu nám k tomuto konání dává Duch svatý, který v nás působí. Bůh nám dává svého Syna, je tak pokorný, protože se pro nás zříká všeho co má. Tím nám projevuje nekonečnou lásku a je potřeba si toto uvědomovat a učit se být prostý před Bohem jako dítě. Tedy přistupovat před něj s otevřeností, vědomím vlastních chyb, limitů a slabostí, ale s jistotou jeho přijetí a lásky.⁹⁸ Přesně jak učí Terezie z Lisieux.

Závěrem bych použila slov Terezie, jež nám dobře shrnou téma Eucharistie. Terezie jimi připomíná, že Ježíš neseštuje každý den z nebe proto, aby zůstal ve zlatém ciboriu, ale aby se nám dal a proměnil nás v sebe.⁹⁹ Eucharistie znamená díkučinění. Vyjadřuje, že je člověk pozván a přijat Ježíšem Kristem a že pak může jeho přijímat na způsob eucharistického chleba a nápoje. Cílem je nechat se stále proměňovat do podoby toho, koho člověk přijímá. Toto vystihuje tzv. malou cestu Terezie z Lisieux a odpovídá biblickému poselství.

⁹³O eucharistii, str. 37

⁹⁷O eucharistii, Kodet str. 44

⁹⁴O eucharistii, str. 37

⁹⁸O eucharistii, Kodet str. 72

⁹⁵O eucharistii, str. 52

⁹⁹Terezie a Lisieux, str. 192

⁹⁶Terezie a Lisieux, str. 192

2.2 Jen z Lásky žít

Báseň¹⁰⁰ vznikla během adorace a to bez poznámek. Je považována za vrchol Tereziina básnického díla. Právě v této básni můžeme nalézt popsany hluboký a bohatý cit, jde o píseň lásky k Ježíši.¹⁰¹ V době vzniku básně (únor 1895), začala Terezie podepisovat své dopisy „maličká Terezie“, aby tak vyjádřila nakolik je Pán milosrdný.¹⁰²

2.2.1 Eucharistie – zpřítomnění Ježíše pro každého

„V Hostii žiješ pro mne“

Ve třetí strofě lze nalézt zmínku o eucharistii, jež je blíže popsána v předcházející kapitole. V této básni Terezie zdůrazňuje přítomnost Krista v eucharistii. Podtrhuje Jeho přítomnost pro každého, neboť Kristus se dal v obět' za nás všechny, ovšem s důrazem na individualitu tohoto vztahu. Domnívám se, že tak chtěla vyjádřit, že Ježíš se nám dává poznat všem stejně bez rozdílu, ale zároveň je přítomen pro každého zvlášť a záleží na každém jednotlivci, jakým způsobem bude vztah rozvíjet.

2.2.2 Metanoia

„Zapomnět na chyby a selhání.

Po hříších mých už ani stopy není“

Metanoia neboli obrácení, pokání a též změna smýšlení a smyslu života, je dle mého názoru stěžejním sdělením nejen Tereziiných básní, ale také její Malé cesty, za účelem změny života. Toto téma se promítá do mnoha Tereziiných počínání, která budou uvedena níže. Metanoiu si doložíme podobenstvím z Lukášova evangelia, známém jako podobenství o marnotratném synovi, který byl ztracený a znovu se vrátil.¹⁰³ Je to příběh, který v sobě skrývá dle mého názoru mnoho přínosu, inspirace a zamyšlení pro každodenní život a jednání s lidmi kolem nás.

¹⁰⁰Viz. Příloha č. 2

¹⁰¹Básně, str. 15

¹⁰²Terezie a Lisieux, str. 225

¹⁰³ Bible, Lk 15,1-3.11-32

Podobenství je reakcí na výčitky farizejů ohledně Ježíšova počínání s různými lidmi (celníky, hříšníky), neboť Ježíš je přijímá a zasedá s nimi k jednomu stolu (srov. Lk, 15, 1-3). Podobenství pojednává o otci a jeho dvou synech. Jednou mladší syn přijde za otcem a žádá ho, aby mu dal jeho díl z majetku. Otec tak učiní a rozdělí svůj majetek synům. Po pár dnech nejmladší syn odjede a všechen majetek promrhá rozmařilým životem. Nemá již nic a je v nouzi, tak se nechá najmout jako pasák vepřů, ovšem i tak živoří. Rozhodne se tedy, že půjde za svým otcem a řekne mu, že zhřešil a nezaslouží si být jeho synem, ať tedy s ním nakládá jako se svými nádeníky. Otec ho vidí přicházet a je mu syna líto. Rozběhne se za ním a přes synova slova nakáže služebným, aby syna oblékli a připravil hostinu, neboť jeho syn byl mrtev a zase žije, ztratil se a je nalezen. Když se vrátí starší syn z pastvy a zjistí co se děje, odmítá vejít do domu. Otec vyjde ven a domlouvá mu, avšak syn oponuje, že byl vždy otcí poslušný a pracovitý, ale nikdy se mu takových poct nedostalo, na rozdíl od mladšího bratra. Otec ho utěšuje a říká synovi, že on je s ním přece stále, a tak vše co je jeho je i jeho syna. Ale teď je důvod se radovat, protože ztracený syn se zase vrátil (srov. Lk, 15, 11-32). Považuji za důležité tento příběh prezentovat, protože je zde několik důležitých prvků, které jsem se snažila zachovat. Pomohou nám poukázat a pochopit sdělení textu.

V příběhu vystupují tři osoby a zvláště pro mladšího syna se zdá situace značně dramatická, ovšem vše se nakonec vyjasní. Rolí mladšího syna jsou prezentováni ti, kteří jsou farizeji odsuzováni, zatracováni a považováni za nemorální a kteří se po setkání s Ježíšem vydali vstříc novému životu. Naopak starší syn představuje smýšlení a postoje farizeů, kteří se považují za morální, slušné a lepší než ostatní, protože dodržují všechny příkazy a zákony. Co považuji za důležité je sledovat přístup otce k oběma synům. Jde mu totiž o zdařilý život obou synů a vůči oběma se projevuje s láskou, vstřícností a porozuměním. Jsou různé motivy, co vedou mladšího syna k vyžádání si peněz a odchodu z domu. Může tím být snaha osamostatnit se, či vymezit se vůči staršímu bratru, osvobodit se.¹⁰⁴

Důležitější však je, že ve chvíli ponížení dokáže přiznat, že pochybil a najde sílu vrátit se k otci. Jeho jednání nebylo v souladu s Božím slovem, avšak díky pokání mu otec odpouští. Zde můžeme vidět příklad vzkříšeného života.¹⁰⁵ Pokud se zaměříme na staršího syna, ten vystupuje nesmiřitelně a neosobně vůči svému bratru. Zde se také objevuje téma svobody, ale ve smyslu omezení a nátlaku, protože o vztahu k otci mluví jako o otročení a neporušení pravidel. Starší syn si tak mění pozici s mladším a zůstává teď izolován. Mladší našel díky milosrdenství a odpuštění nový život. V tomto obraze můžeme najít symboliku Božího milosrdenství, odpuštění a lásky, jež nás proměňuje, ukotvuje a dává možnost vydat se novým životem. Zároveň poznáváme, že toto je nabízeno všem, bez rozdílu a zejména těm nejvíce zranitelným.¹⁰⁶

Modelová situace otce a dvou synů a jejich rozhodování a postoje nabízí mnoho rolí, ve kterých se může poznat každý člověk v jakékoli době. Jak uvádí René Milfait, smyslem podobenství je poukázat na soucítící pozornost, která vnímá zlo v člověku a společnosti a znovuocení díky milosrdenství, jež je zásadním obsahem poslání Ježíše Krista.¹⁰⁷ Metanoia je interpretována jako působení, díky němuž se nitro člověka obrátí k Bohu. Jde o pravé obrácení pomocí upřímné lítosti i za cenu vlastního sebezapření o změnu smýšlení jedince. Ovšem toto je požadováno i od církve, jako součásti společnosti. Důležité je zmínit, že se jedná o opakující se proces. Lidé se stále provinují a jsou tak odkázáni na odpuštění. Lze připodobnit ke svaté zpovědi a principu viny a hříchu. Při lítosti a pokání kajícího s předsevzetím nehřešit dochází k obnovení rovnováhy. Svě nitro neustále přeměňovat a tím pracovat na stále větším souladu s Kristem, budovat tak vztah. Jde o výzvu chopit se nových možností a začít znovu. Jde o most mezi minulostí a budoucností člověka.¹⁰⁸

Pokud bychom hledali paralelu pro dnešního člověka, bylo by to v každém selhání, které člověk zažívá, ať v komunikaci s druhými, tak v plnění úkolů, v práci, ve škole. Prvním bodem by bylo toto selhání si uvědomit a pokusit se najít příčinu. Dalším krokem projevení lítosti s možným řešením a vyvarováním se opakování.

¹⁰⁴Teologická etika, René Milfait, str. 253

¹⁰⁷Teologická etika, René Milfait, str. 257

¹⁰⁵Teologická etika, René Milfait, str. 255

¹⁰⁸Teologická etika, René Milfait, str. 258-263

¹⁰⁶Teologická etika, René Milfait, str. 256

Myslím, že takovýchto momentů je mnoho a ne vždy si je člověk uvědomit, či se zaměřit na jejich neopakování. Jedná se o chvíle, kdy něco koná či nekoná a dokonce dopouští, aby se něco nesprávného dělo lidem kolem. Jako příklad může posloužit špatně připravený žák na závěrečnou písemnou práci, či neposkytnutí pomoci z důvodu spěchu, odsouzení či pomluva druhého atd.

Sama Terezie se nesčetněkrát s procesem metanoi setkává a to jak u sebe sama, tak u druhých. Znáмым příkladem jsou modlitby za vězně Pranziniho, jež je odsouzen za násilné vraždy. Terezie si dá za úkol modlit se za jeho odpuštění u Boha (viz str. 20). V čerstvých šesti letech jde ke svaté zpovědi poprvé a bere vše velmi vážně (viz str. 15). Později u Terezie propukla záhadná nemoc a bojovala s vyléčením natřikrát. Bývala přecitlivělá a plačtivá, obávala se smrtelného hříchu a také ji trápila otázka čistoty. Terezie se stále modlí za uzdravení, kterého se jí nakonec dostane (viz str. 18, 19). I za života v klášteře bylo mnoho možností k obrácení. Těžké soužití sester, od nichž se jí dostává mnoho útlaků a posměchu (viz str. 22). I v posledních chvílích života spojených s tělesným utrpením a několika fázemi nemoci, dokáže poznat a blížeji proniknout do tajemství Kristova kříže. Podle svých slov sedává „u stolu s hříšníky“ a sdílí s nimi jejich úděl, aby jim tak vyprosila obrácení (viz str. 24). Jde o pro Terezii velmi důležité téma, neboť obrácení hříšníků si stanovila jako jeden z úkolů při vstupu do kláštera. Nabádala k uznání malosti a tak vznikl její odkaz v podobě „malé cesty“. Verši nám připomíná Boží velkorysost v možnosti opakovaného dokonalého odpuštění.

2.2.3 Imagio Dei/ Imagio Christi

„poklad v džbánu kamenném“

Imagio Dei, nám představuje ideu člověka stvořeného k Božímu obrazu. Abychom toto tvrzení doložili, použijeme úryvek z Bible o stvoření člověka. „Bůh řekl: ‚Učiňme člověka ke svému obrazu, aby se nám podobal, a oni ať vládnou mořským rybám, nebeským ptákům, dobytku, všem divokým zvířatům a všem drobným živočichům, kteří se plazí po zemi. Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, k Božímu obrazu jej stvořil, stvořil je jako muže a ženu“ (srov. Gen, 1, 26-27). Podle knihy Genesis jako dějin člověka předchází stvoření člověka vyjevení záměru, že Hospodin Bůh zná člověka už před jeho stvořením. Židovská tradice považuje ideu člověka stvořeného podle obrazu a podobenství Boha za zásadní výpověď a nejhlubší pravdu o významu, tajemství a určení člověka a jeho existence. Vystihuje pojetí člověka, jen pokud je Bůh chápán jako stvořitel, který představuje nejvyšší spravedlnost a milosrdenství. Člověk má účast na božském způsobu bytí. Text dává odpověď na otázku, co a kdo je člověk. Hlavním zájmem se pak stává otázka možnosti posvěcení sebe sama a svého života. R. Milfait zdůrazňuje, že idea obrazu neznamena nesmrtelnost člověka. Člověk se stává člověkem hlavně prostřednictvím toho, co má společného s Hospodinem Bohem. Jako celý člověk se stává partnerem Boha. Na této ideji je vystavěná důstojnost člověka, nikoli na základě nějakých vlastností a úspěchů, ale je spojena s celým jeho bytím. Důsledkem toho je porozumění přikázání lásky, jemuž se blíže věnujeme níže. Tato láska je bezpodmínečná a proto se zdůrazňuje velká úcta ke každému člověku. Z toho vyplývá, že každý člověk je drahocenný a dalo by se použít přirovnání, že zkazit či zmařit jediný lidský život je stejné jako přivést ke zkáze celý svět a naopak, kdo zachrání jediného člověka, jakoby zachránil celý svět. Tedy nikdo nesmí být obětován za účelem záchrany druhých. Takto nabytá transcendentní důstojnost člověka s sebou přináší nezadatelná práva i velkou zodpovědnost. Z přikázání: „Buďte svatí, neboť já Hospodin, váš Bůh, jsem svatý.“ (srov. Lev, 19, 2), lze vyvodit závěr, že co je atributem Boha se může stávat vlastností člověka a co je lidské, se může stávat svatým.¹⁰⁹

Člověk je stvořen Stvořitelem, jemuž vděčí za svou existenci. Boží vztah k člověku je předpokladem pro porozumění sebe sama. Bůh vrhá na zemi stín a z něho pak tvoří člověka. Člověk tak vděčí za své stvoření stvořitelskému oslovení, a jeho bytí pak není výsledkem vlastního rozhodnutí, ale vstupuje do bytí jako Bohem povoláný. Je tím založena nejhlubší rovnost všech lidí. Rýsuje se nám tak univerzální charakter, neboť tato rovnost je vztažena na každého člověka jako člověka.¹¹⁰

Bezprostřední vztah ke svému původci pak způsobuje, že povoláním člověka je ztělesnit a plně vyjádřit pravdu, lásku, moc a slávu svého stvořitele. Vztah tak lze spatřovat nejprve v tom, že člověk naslouchá a odpovídá na Boží oslovení a dále v tom, že je člověk určen, aby zacházel s ostatním stvořením jako zodpovědný zmocněnec. Toto vládnutí člověka nesmí vést k ovládnutí člověka člověkem, neboť by tak docházelo k falšování obrazu Božího.

R. Milfait tak uvádí, že člověk není absolutistickým vládcem, ale tím kdo dává řád ve prospěch člověka a stvoření, je Bůh. Bůh je totiž ve své moci nezpodobnitelný, ovšem chce tuto moc sdělovat a zveřejňovat prostřednictvím lidí. Bůh tak člověka přijímá za vlastního jako bytost, prostřednictvím které chce projevovat svou pravdu a lásku, sdělovat určením a posláním sebe sama, svou vůli a moc. Pouze ve vztahu s Bohem, svému původci, člověk může dosáhnout své plnosti. Podstata lidství tak spočívá ve stvoření člověka, který je předurčen k tomu, aby se podal Bohu. Tímto předurčením je v člověku bezprostředně přítomno to, co je božské a proto člověk nemůže učinit člověka prostředkem pro své určité cíle, protože každý člověk má v sobě určení být obrazem Božím. Člověk je stvořen jako muž a žena, z čeho lze dovozovat jednotu a rovnost obou pohlaví. Zároveň v této podvojnosti se člověk stává úplným tak, že je schopen naplnit své poslání. Bůh má výsadní právo na lidský život. Tento postulát dokládá následující biblický citát: „Krev toho, kdo prolévá krev člověka, člověkem bude prolita. Neboť k obrazu Božímu byl člověk učiněn“ (srov. Gen, 9,6).

¹⁰⁹ Teologická etika, René Milfait, str. 70-72

¹¹⁰ Teologická etika, René Milfait, str. 74-75

Jedná se o právo výsadní, ale Bůh svěřuje část svého soudu a práva člověku. Potvrzuje tím svůj obraz v něm a zároveň i chrání odlesk tohoto obrazu v porušeném obrazu člověka. Odtud je tedy odvozen původ státní soudní moci.¹¹¹ Hospodin do svého jednání zahrnuje člověka a určuje tak jeho úkol a postavení ve světě. Skutečnost, že se Bůh obrací k člověku, mu umožňuje se obrátit, změnit myšlení, postoje, jednání, a uvědomit si, kým ten který jednotlivec je a kým jsou druzí. Hospodin myslí na člověka a pečuje o něj a zároveň obdobně si každý jednotlivec má všímat druhých, dávat na ně pozor a ujímat se jich (viz blíže v následujícím tématu). Díky této ideji je člověk schopen zakusit prostřednictvím Boha více o sobě, než by byl schopen zakusit pouze ze sebe sama.¹¹²

Imagio Christi nám označuje Ježíše Krista jako obraz a podobenství jediného, pravého a vrcholného Boha. Pokud někdo chce poznat živého Boha, má se obrátit na trvale živého Ježíše Krista a jeho příběh, jak ho zachycují biblická svědectví se svými příběhy. Protože jak píše R. Milfait, živý a pravý Bůh se skrze Ježíše Krista vrcholně a jedinečně lidsky vyslovil a dal poznat. Hlavním měřítkem, principem a normou pro cestu mravnosti a spirituality pro křesťany se tak stává On, jeho dílo a stálé působení. Vše nám dokládá úryvek z Bible, jenž říká, že zákon byl vydán skrze Mojžíše, avšak milost a pravda přichází skrze Mesiáše Ježíše (srov. Jan, 1,18). Skutečné lidství, viditelné a zakusitelné je v Ježíši Kristu a stává se vodítkem pro křesťany. Být v Kristu znamená v konkrétním životě uskutečňovat to, co je společné všem lidem, skutečné lidské bytí. Ježíš Kristus tak zastupuje obraz Boha i lidstva s definitivní platností.¹¹³

Člověk je tak, jak vyplývá z výše uvedeného textu stvořen jako obraz jedinečného obrazu Ježíše Krista. Tento obraz se pak má odrážet v jeho životě, postojích, smyšlení, rozhodování a jednání a člověk se mu má stále proměňovat a připodobňovat působením jeho Ducha. René Milfait uvádí: „Je zde vykreslen příběh člověka, jenž žije zcela z toho, že je protějškem Boha.

A je zde zároveň Bůh, jenž se přibližuje v obrazu člověka.“¹¹⁴ Možná účast každého člověka na božském životě je tak na jedné straně Božím darem a na

¹¹¹ Teologická etika, René Milfait, str. 76-79

¹¹² Teologická etika, René Milfait, str. 80-83

¹¹³ Teologická etika, René Milfait, str. 85

straně naplňování člověkem stále neúplná a nedokonaná. V Ježíši Kristu Bůh staví svůj obraz a podobenství tak, aby bylo zřejmé, k jaké důstojnosti je každý člověk povolán. Díky tomu lze v Ježíši Kristu spatřit krajní cíl a nejvyšší naplnění lidského života. V utrpení Ježíše Krista se ukazuje člověk jako obraz Boha v opuštěnosti, hříchu i smrti a díky tomu neexistuje situace lidské existence, v níž by nebylo možné zastihnout *imago Dei*. Lidskou důstojnost pak dle této interpretace není možné odejmout. Tím se nabízí objasnění zkušenosti pověření člověka k příkázání lásky a to k lidem, jež jsou na okraji společnosti i k nepřátelům (viz následující kapitola). Člověk je totiž v Ježíši Kristu nově stvořen a před Bohem tak nikdo za žádných okolností neztrácí svou důstojnost. Ježíš Kristus tak nepřekonatelně naplnil ideu člověka stvořeného k obrazu a podobenství Božímu.¹¹⁵

Jde o velice stěžejní chápání člověka, které se Terezie dle mého názoru snaží naplňovat skoro každý den svého života. Za důkaz toho považuji, že jako své poslání pro život na Karmelu si zvolila modlitbu za obrácení hříšníků, či kněze odpadlíky. A v neposlední řadě se snaží přistupovat ke všem sestřím se stejnou důstojností, byť jsou tyto sestry v komunitě často terčem posměchu, či zraňují Terezii sarkastickými a kousavými poznámkami (srov. např. Terezie a Lisieux, str. 115, 117, 178).

¹¹⁴ Cit. Teologická etika, René Milfait, str. 86

¹¹⁵ Teologická etika, René Milfait, str. 86-89

2.2.4 Prikázání lásky

„do srdcí vlévat pokoj, radost, smích;“

„Cit k bližním“

Zde se nám propojují dvě témata, která jsou spolu svázána, a to věčný život a prikázání lásky. V Lukášově evangeliu je pasáž, ve které se jeden zákoník ptá Ježíše, co má učinit, aby měl podíl na věčném životě. Dopracují se k odpovědi: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí a bližního svého jako sám sebe“ (srov. LK, 10, 27-28). Tedy toto je formulace prikázání lásky. Otázku věčného života, jež je tímto prikázáním podmíněna, jsme si pro naše účely již přiblížily v předcházející kapitole na str. 31. Nyní se budeme věnovat aspektům prikázání lásky, pomocí objasnění si pojmu „bližní“.

Kdo je naším bližním, kterému máme prokazovat lásku, nám Ježíš specifikuje v Lukášově evangeliu podobenstvím o milosrdném Samaritánu (srov. LK, 10, 29-37), kdy právě Samařan poskytne pomoc přepadlému a polomrtvému člověku poté, co se mu kněz i levita vyhnou. Nebudeme zde dopodrobna vykládat dané úryvky, jen zmíníme nejdůležitější aspekty. Totiž na přímou otázku zákoníka „Kdo je můj bližní?“ Ježíš neodpovídá seznamem osob, ale odpovídá příběhem podobenství, jež vede k zamyšlení a vlastní odpovědi.

A odpověď, které se zákoník správně dopracuje, je pro něho šokující, neboť podle Starého zákona je za bližního považován člověk, jež je příslušník lidu Izraele či souvěrec. Tedy někdo, kdo vyznává stejné hodnoty, může nárokovat pomoc a solidaritu. Tedy Samařan to v očích zákoníka jistě není. Avšak Ježíš rozšiřuje status bližního, právě díky tomuto podobenství na každého člověka, protože je podává z pohledu člověka v nouzi. Bližním se tak stává někdo, kdo potřebuje pomoc.¹¹⁶ Tedy na otázku závazku lásky k bližnímu dle Ježíšových slov lze odpověď citací: „plátí bez hranic a omezení pro každého (jako subjektu lásky) a vůči každému (jako objektu lásky)“¹¹⁷. Z toho vyplývá, že potencionálním

¹¹⁶ Teologická etika, René Milfait, str. 202-203

¹¹⁷ Cit. Teologická etika, René Milfait, str. 203

bližním se stává každý, kdo potřebuje pomoc. Jde o zamyšlení se nad tím, jak, komu a jak nejlépe mohu pomoci druhému, bez ohledu na náboženství a národnost. Příkázání lásky nám odráží lásku Boha ke všem lidem bez hranic. I příkázání lásky je bez hranic, tedy zahrnuje všechny bližní, a to jak nemocné, chudé, hříšníky i sociálně vyloučené. Bližním je tedy každý kdo potřebuje pomoci a já s ním vstupuji do konkrétní situace.

Dalším zajímavým bodem je blíže nespecifikovaná osoba přepadlého člověka. Za ni si totiž lze dosadit jakéhokoli příslušníka zmíněných skupin, či jakéhokoli člověka. Ovšem co je o osobě známo, je polomrtvý stav. Ten zde má také svůj význam, jelikož nám říká, že první polovinu umírání mají na svědomí pachatelé činu. Naznačuje se tak, že druhou polovinu umírání zapříčiní ti, co jen projdou kolem a vyhnou se. Jinak řečeno vinu a hřích nese i ten co nic nekonal. René Milfait se ve své knize dále zabývá motivy, jež vedou jednotlivé aktéry k nečinnosti. Například první osoba zastupuje funkci kněze. Tato funkce obnáší jisté povinnosti pro kněze, např. zachovat si čistotu, tedy že kněz se nesmí dotýkat žádné mrtvoly (s výjimkou nejbližších rodinných příslušníků), což platí i mimo službu, aby se kulticky neznečistil. Pokud tedy uvidí polomrtvého, raději se mu vyhne, jelikož v něm spatří hrozbu znečištění, a raději nekone nic, aby tak zachoval morální povinnost kultické čistoty, na níž je závislé dobro ostatních. Stejně učiní i Levita, jenž je ovšem zavázán kultickou čistotou pouze v době služby při obřadech. Jeho motivem tak zdá se může být snaha připodobnit se svému náboženskému vzoru v osobě kněze. Závazek nekonečné lásce je však při zvažování silnější, než starost o sebe sama. K tomu se připojuje poznatek, že zohledňování dobra celku, může mít někdy za následek smrt jedince. Lze tak uvést poznatek, že ve jménu Boha nelze popírat lidskost.¹¹⁸

Sílu projevovat lásku druhému dává člověku jedině pocit a zakušení, že je nejprve sám milován. Křesťanovi se této skutečnosti dostává díky bezpodmínečné Boží lásce, skrze Ježíše Krista. Boží láska má jisté parametry, které si blíže

¹¹⁸ Teologická etika, René Milfait, str. 206-208

popíšeme v kapitole 2.4.2. Avšak zde bych ráda uvedla přirovnání, jež nám pomůže odhalit tuto hnací sílu. Přirovnání uvádí ve své knize René Milfait a já se domnívám, že je velice výstižné. Boží lásku pro každého člověka totiž připodobňuje k lásce mateřské. „Vyvážená struktura přikázání lásky odráží zkušenost raného dětství a dalšího vývoje dítěte, dospívajícího a dospělého, dle níž je dítě nejprve bezpodmínečně přijato matkou, dostává se mu... nejen výživy a imunity, ale i zkušenosti bezpečí a důvěry.“¹¹⁹ Dále R. Milfait uvádí, že tyto podněty mají velký vliv na další rozvoj a vědomí vlastní hodnoty a prožívání vztahů i v dospělosti, protože dříve než se očekává láska k druhým a sobě, potřebuje člověk zažít, že je sám milován. Na základě bezpodmínečného přijetí, bezpečí a úcty je totiž člověk schopen čelit a překonávat různé strachy, zkoušky a odmítnutí a odbourávat tak špatné chování a jednání.¹²⁰

Pokud jsme výše mluvili o přikázání lásky k bližnímu a bližního jsme si charakterizovali, jako každého, tedy i ty, jimiž se pohrdá, je nezbytné zde zmínit, že bližním se myslí opravdu každý, a to i nepřátelé. „Toto přání milovat toho, kdo se dopustil bezpráví proto, že je člověkem a že je snahou, aby změnil své jednání, nijak nepoškozuje bezpodmínečnost a radikalitu lásky k nepřítelům, a naopak chce zabránit tou, aby nebylo v kontextu lásky k nepřítelům lhostejné, zda se onen provinilec chová jinak či beze změny, protože cílem není jen výkon lásky, ale také postoj lásky toho druhého.“¹²¹ Taková láska pak není zvrácená či falešná, protože odpovídá Božímu postoji. Vina hříšníků ovšem není nijak bagatelizována a hříšník musí napravit škody. Avšak hříšník by měl být uznáván jako rovný člověk se svou lidskou důstojností.¹²²

¹¹⁹ Cit. Teologická etika, René Milfait, str.208

¹²⁰ Teologická etika, René Milfait, str. 209

¹²¹ Cit. Teologická etika, René Milfait, str. 212

¹²² Teologická etika, René Milfait, str. 213

2.3 Ty, který víš

Tato báseň je celá věnována Eucharistii.¹²³ Jde o Tereziiny poslední verše, jež napsala přibližně dva měsíce před smrtí a jsou určeny k svatému přijímání.¹²⁴ Tereziin stav byl tehdy již velmi vážný, ležela na lůžku a byla odkázána na pomoc sester.¹²⁵ Terezie v básni zve Ježíše do svého srdce, aby mohla Jeho láskou mřít (viz odkaz na dřívější čin Zápalné oběti Lásce, str. 23).

2.3.1 Eucharistie – nekrvavá a posilující

„nicotné jsem dítě“, „bílá Hostie“

Když Ježíše Terezie volá, nazývá Ho „bílou Hostií“. Myslím, že zde se snaží poukázat na onu nekrvavou, neposkvrněnou oběť, o které byla zmínka v kapitole 2.1.3. Tedy akt historického obětování se Ježíše, jenž se zpřítomňuje nekrvavým způsobem při každém proměňování během slavení eucharistie.¹²⁶ Z historického hlediska se jednalo o oběť krvavou, neb byla nespravedlivě prolita Ježíšova nevinná krev, jež nás obmyla od všech hříchů.¹²⁷

Domnívám se, že zároveň Terezie vyzdvihuje laskavost a velkorysost Ježíše hned v úvodu básně. Koná tak poukázáním na svou nicotnost, které Ježíš nehledí a přes to do ní vchází. Toto platí pro všechny bez rozdílu. Zde můžeme najít souvislost s Tereziiným strachem z života v hříchu a s tím souvisejícího pocitu nehodnosti Kristovy přítomnosti v ní. S takovými pocity se může potýkat každá osoba. Ovšem Terezie klade důraz na nalezení uzdravení právě mocí eucharistie (viz kapitola 2.1.3). Na tomto místě, kdy Terezie píše báseň s vědomím, že trpí smrtelnou chorobou, se však nabízí spatřovat moc eucharistie spíše než uzdravující jako posilující pro další kroky člověka z pozemského života do života věčného. Tento způsob konání eucharistie se nazývá viatikum.¹²⁸ Jde tedy o podávání eucharistického chleba umírajícímu člověku jako sílu pro poslední úsek cesty lidského života. Sama Terezie přijímá své poslední svaté přijímání 19. srpna 1897, tedy více jak měsíc před smrtí.¹²⁹

¹²³ Viz. Příloha č. 3

¹²⁴ Básně, Terezie z Lisieux str. 81

¹²⁵ Gaucher, str. 176

¹²⁶ Youcat, str. 123

¹²⁷ Youcat, str. 57

¹²⁸ Youcat, str. 142

¹²⁹ Terezie a Lisieux, str. 301

Díky nárůstu starších lidí v naší populaci dochází, jak se domnívám, ke zvýšení četnosti udílení viatiky, avšak nerada bych vztahovala tuto formu přijímání eucharistie pouze na jejich osoby. Mám za to, že pro umírajícího člověka nese rysy jistého ukotvení, zklidnění a přijetí ve chvílích, kterých se obává každý člověk, byť i praktikující věřící. Na podávání viatiky se vztahují stejná pravidla, jako pro přijetí svatého přijímání, avšak některá jsou uvolněna (např. přijetí vícrát než 2x denně). Přijímající osoba také nesmí být v bezvědomí a měla by být duševně i fyzicky schopna projevovat dostatečnou eucharistickou úctu.¹³⁰ Pokud je vše zmíněné umožněno, považuji za nesmírně přínosné, pokud toto dokážeme svým bližním zprostředkovat.

2.4 Věčná píseň zpívaná ve vyhnanství

Báseň¹³¹ věnovala Terezie spolusestře Marii od svatého Josefa. Sestra je považována za slaboduchou, ovšem toho Terezie nedbá. Později spolu pracují v klášterní prádelně.¹³²

2.4.1 Metanoia – odpuštění je pro všechny

„Nemyslíš na ubohost“

Metanoiu jsme již dopodrobna probrali v kapitole 2.2.2. Pouze bych zde připomněla, že odpuštění je nabízeno všem a je důležité nevykloučovat žádné skupiny lidí. Tak mohou jedinci zaujmout postoj k sama sobě a uvědomit si svou svobodu pomocí osvobození. To vše prostřednictvím odpuštění na základě velké lásky.¹³³ Toto považuji za nejlepší vystižení odkazu Tereziina citovaného verše.

¹³⁰ cs.wikipedia.org/wiki/viatikum ze dne 2. 6. 2015

¹³¹ Viz. Příloha č. 4

¹³² Báseň, str. 36

¹³³ Teologická etika, René Milfait, str. 260

2.4.2 Láska

„Lásko“

„Bůh je láska“ (srov. 1Jan, 4, 8)¹³⁴. Tímto citátem bych ráda uvedla téma a dále je rozšířila o další slova z Bible. Láska tkví v tom, že ne my jsme milovali Boha, ale on miloval nás a poslal svého Syna jako smírnou oběť za naše hříchy (srov. 1Jan, 4, 10). Tato slova nás ujišťují o tom, že Bůh miluje každého z nás a to natolik, že touží dát nám sebe sama, touží po našem dobru a k tomu nám nabízí prostředky pro dosažení tohoto dobra. Právě smrtí a zmrtvýchvstáním Ježíše Krista povolává člověka v jeho srdci k lásce. Doložíme si tak znovu úryvkem z Bible, ve kterém stojí, že Boží Láska nám byla vlita do srdce prostřednictvím Svatého Ducha, který nám byl dán (srov. Řím, 5, 5). Duch svatý působí v našem srdci a způsobuje, že jsme schopni Boží lásku nejen přijímat, ale dokonce nás uschopňuje k tomu, abychom se o tuto lásku dělili a rozdávali ji ostatním (viz kapitola o přikázání lásky 2.2.4). Láska je tedy hnací silou pro naplňování přikázání lásky.

Domnívám se, že užitečné bude uvést si také definici pojmu láska, jak ho chápe katechismus katolické církve a dále se věnovat Tereziinu pojetí tohoto tématu. Láska je božská ctnost, s jejíž pomocí se dokážeme odevzdávat Bohu. Jedná se o energii, jež se oživuje a naplňuje božským životem.¹³⁵

Terezie chápe Ježíše Krista jako Lásku, která je zapsána hluboko v jejím nitru. Bůh zde přebývá jako Stvořitel a Otec a dává celou svou moc, moudrost a dobrotu do služeb své lásky k ní. Terezie miluje Ježíše a je si vědoma, že On miluje ji zcela zvláštním způsobem. Terezie se v této básni označuje jako Jeho snoubenka. Myslí si, že srdce Ježíše, jejího Snoubence, patří pouze jí, podobně jako její srdce patří pouze jemu a díky této srdečné blízkosti s ním mluví v samotě. Bůh miluje láskou nekonečnou, protože sám je nekonečný. Jeho láska patří všem, ovšem každou duší se zabývá zvlášť. Navíc je to láska zdarma daná, bez jakékoli naší zásluhy. Bůh nemiluje způsobem lidským, miluje to, co do nás vkládá, nezávisle

¹³⁴ Bible, 1 Jan, 4,8

¹³⁵ Youcat, str. 176

na našich chybách. Terezie poznává, že Ježíš touží po naší lásce, být milován. Říká, že milujeme Boha, protože on napřed miloval nás. Terezie chápe Lásku jako pramen veškerého života, prostředek dokonalosti a jediný cíl.¹³⁶ Bůh nás miluje milosrdně, tedy i přes naše bědy a chyby, ba právě kvůli nim, protože jako otec ví, že čím jsme slabší, tím více potřebujeme jeho lásku. Tedy projevuje se nejen odpuštěním, ale i starostlivostí.¹³⁷

Víra v nekonečnou, bezmeznou, nepodmíněnou a nezištnou Boží lásku přivádí Terezii k úkonu obětování se, kdy se nabízí Bohu jako celopal jeho milosrdné Lásce. Tedy touží po tom, být stravována ohněm Lásky, obětovat mu vše, protože jen tím, že dá vše, tedy sama sebe, svůj život, může nabídnout svou lásku Bohu (srov. str. 23). Jak uvádí Victor Sion, Terezie podmiňuje účinnost obětování se takto: „Aby toto obětování bylo účinné, vyžaduje pravou pokoru, jež vychází ze sebepoznání skrze víru, důvěru a lásku.“¹³⁸ V tomto spatřuji základ Tereziina myšlení a vše jen podtrhují slova, jež Terezie napsala pod svůj rukopis: „Láska se spokojí jen s láskou“. Tedy nepřicházet k Bohu s prázdnýma rukama, nabízet mu svoji lásku, aby mu tak učinila radost a aby spasil duše.¹³⁹

¹³⁶ Victor Sion, str. 80-83

¹³⁷ Victor Sion, str. 96

¹³⁸ Cit. Victor Sion, str. 98

¹³⁹ Terezie a Lisieux, str. 244

2.5 Žízeň po lásce

Báseň¹⁴⁰ vzniká v době, kdy Terezie již dva měsíce ví, že brzy zemře a prosí Ježíše, aby jí na cestě její Kalvárie doprovázel. Překladatelka uvádí, že pro Terezii bylo těžké báseň napsat, podle mnoha pokusů, jež se dochovaly, přesto na básni obtíže při jejím skládání poznat nejsou.¹⁴¹ Matka Anežka (sestra Pavlína) tuto báseň později pojmenovala „Žízeň po Lásce“.¹⁴²

2.5.1 Blahoslavení chudí v duchu

„pokořit se“

Nalézáme spojení s tématem metanoi v kapitole 2.2.2, kdy se tato možnost nabízí všem a nejvíce však těm opomíjeným. Chudobou lidí se zde myslí odkázanost a závislost na Bohu a druhých, aby mohli žít a přežívat. Tedy nemají žádnou možnost pro nový začátek. Pokora je zde prostředkem pro uvědomění si sebe sama a druhých. Díky tomu dokážou přijímat sami sebe, nepopírat skutečnost a dokážou mít odvahu být těmi, kterými jsou. Nesnaží se nic předstírat, nepřevádějí se před druhými a nesrovnávají se s nimi. Uvědoměním si vlastní slabosti, zranitelnosti a závislosti na druhých a Bohu ve svém sebepojetí. Tak lze nalézt důstojnost. Chudí v tomto smyslu nemusí zajišťovat svou hodnotu a zároveň dokážou být solidární s potřebnými.¹⁴³

V tomto spatřuji velké téma pro dnešní svět a dobu. Terezie sama se musela mnohokrát ve zkouškách pokořit, už jen v neustále odkládaném prvním svatém přijímání či vstupu do kláštera, opakovanou ztrátou blízkých osob, či posměchy sester karmelitek. Dnešní člověk se neustále za něčím žene, stále má touhu být lepší než druhý, vlastnit lepší a dražší věci než druhý, být na lepší dovolené než druhý apod. Ve výsledku je člověk nešťastný, unavený a často i nemocný z neustále honby a soutěžení o to být dokonalým. Myslím, že to je velká výzva přijmout sebe sama, tak jak mne Bůh stvořil, s vlastními nedokonalostmi a chybami, přestat se porovnávat s ostatními a být hrdý na to co a kdo jsem.

¹⁴⁰Viz. Příloha č. 5

¹⁴¹Báseň, str. 41

¹⁴²Terezie a Lisieux, str. 263

¹⁴³Teologická etika, René Milfait, str. 174

Závěr

V práci jsem si kladla za cíl pokusit se najít možný smysl či přínos básní Terezie z Lisieux pro každodenní život člověka za pomoci momentů ze života Terezie. V konfrontaci života Terezie s obsahem jejích básní jsem našla několik témat, která mě oslovila. Především je nutné uvědomit si, že člověk byl stvořen jako *Imagio Dei*, tedy k podobě Boží. Na této ideji je vystavěná důstojnost člověka, jenž se pojí k jeho bytí, nikoli k vlastnostem, jimiž oplývá. Vše se nám rozšiřuje v ohledu na *Imagio Christi*, kde se skrze Ježíše naplňuje skutečné lidství. Což nás přivádí k dalšímu tématu, jímž je přikázání lásky, jež nás nabádá k tomu, abychom milovali všechny své bližní. Abychom tak mohli konat, potřebujeme se nechat milovat Bohem, pokořit se a otevřít se Jeho lásce. Pokoře můžeme dojít skrze metanoi, tedy zapřením sebe sama, za účelem obrácení se k Bohu, přijetím jeho bezvýhradné lásky k nám. Toto je proces, který se neustále opakuje, člověk je neustále nucen snažit se překonávat sebe sama. Vše v sobě skýtá aspekt věčného života, neboť na jeho žití jsme povoláni podílet se již zde na zemi, abychom pak v cíli života došli naprostého vrcholu, tedy úplným a nezrušitelným splynutím s Bohem. K tomu nám má dopomáhat svátost eucharistie, skrze kterou přijímáme Ježíše Krista. Tím, že přijmeme Krista, se s ním spojujeme a stáváme společenstvím. V Kristu nám začíná nový život, a to jak pozemský, tak věčný. Ježíš se nám dává a vše co máme, pochází od něj.

Tereziino dílo se nás tak snaží upozornit na tyto skutečnosti a připomenout čtenáři, jak je důležité být otevřený a plně přijímat lásku Boží, aby mohl být vytvořen pevný a hluboký vztah a tato láska mohla být uskutečňována již zde na zemi. Vše by se dalo vystihnout citátem jednoho žalmu: „*Pane, nacházím svou radost ve všem, co konáš.*“¹⁴⁴ Tento citát si myslím vystihuje vše, o co Terezie ve svém životě usilovala, tedy naprosto se odevzdat Bohu a být jeho nástrojem pro konání dobra na zemi. Hlavní inspiraci v Tereziiných básních tak spatřuji ve snaze milovat každého bez rozdílu a za všech okolností.

Doufám, že se mi podařilo naplnit cíl práce a ukázat tak na skutečnost, že i dílo velice mladé ženy, která prožila skoro celý život za zdmi kláštera, může být inspirací pro člověka dnešní doby. Zároveň musím podotknout, že básně nabízejí další možná témata inspirace pro život, jež se mi však díky rozsahu práce nepodařilo zahrnout. Ponechávám tedy prostor čtenáři, aby se sám pro sebe pokusil tato témata najít. Práci bych si dovolila zakončit citátem, který sama Terezie použila na závěr jedno rukopisu: „Láska se platí láskou“.¹⁴⁵

¹⁴⁴ STÖCKER, str. 136

¹⁴⁵ Dějiny duše, str. 177

Seznam literatury

Monografie

DESCOUVEMONT, Pierre. Terezie a Lisieux. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, 334 s. Karmelitánská spiritualita (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-7192-238-2.

GAUCHER, Guy. Životopis Terezie z Lisieux: (1873-1897). Vyd. v KN 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, 223 s., 24 s. obrazových příloh. ISBN 80-7192-181-5.

Jeruzalémská bible: Písmo svaté vydané Jeruzalémskou biblickou školou. 1. české vyd. Praha: Krystal OP, 2010, 2229 s., [4] l. obr. příl. ISBN 978-80-7195-289-3.

KODET, Vojtěch. O eucharistii s Vojtěchem Kodetem. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, 95 s. S. ISBN 80-7192-960-3.

KODET, Vojtěch. Hledám tvou tvář. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011, 93 s. Na minutu s. ISBN 978-80-7195-570-2.

KOHUT, Vojtěch. Co je spirituální teologie?. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, 143 s. Malá teologie (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-081-3.

LACHMANOVÁ, Kateřina. Terezie z Lisieux a Silván z Athosu: modlitba za druhé a za svět : srovnávací studie. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, 309 s. Teologie (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-095-0.

LISIEUX, Terezie z. Autobiografické spisy: dějiny duše. 1. vyd. Vimperk: Nakladatelství Tiskárny Vimperk, 1991, 266 s. Karmelitánská spiritualita (Nakladatelství Tiskárny Vimperk). ISBN 80-900807-5-8.

LISIEUX, Terezie z. Básně svaté Terezie z Lisieux. 3. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, 82 s. Karmelitánská spiritualita (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-331-9

LISIEUX, Terezie z. Vstupuji do života: poslední rozhovory. Vyd. v KNA 2. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, 227 s. Karmelitánská spiritualita (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7192-612-2.

MILFAIT, René. Lidská práva na rozhraní sociální práce a teologické etiky. In: Michal Kaplánek. Teologie a sociální práce. 1. vyd. Praha: Jabok, 2013. s. 87-96. ISBN 978-80-904681-1-5.

MILFAIT, René. Teologická etika v kontextu sociální a pastorační práce. 1. vyd. Ve Středoklukách: Zdeněk Susa, 2012, 539 s. ISBN 978-80-86057-78-1.

SION, Victor. Duchovní realismus Terezie z Lisieux. 1. vyd. v Karmelitánském nakl. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1992, 158 s. Karmelitánská spiritualita (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-85527-03-0.

STÖCKER, Monika Maria. Dobrodružství velké lásky: Terezie z Lisieux (1873-1897) : portrét sestry Terezie od Dítěte Ježíše a svaté Tváře. Vyd. v KN 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, 159 s. Karmelitánská spiritualita (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-7192-302-8.

YOUCAT: česky : katechismus katolické církve pro mladé. Kostelní Vydří:
Karmelitánské nakladatelství, 2011, 301 s. ISBN 978-80-7195-495-8.

Terezie z Lisieux - její vliv na současného člověka: bakalářská práce / Žaneta
Moravcová; vedoucí práce: ThLic. Ing. René Milfait, Th.D.

-- Praha, 2011. --

80 s.

Články

MILFAIT, René. Křesťanská spiritualita ve službě lidskoprávnímu vzdělávání.
Paidagogós: časopis pro pedagogiku v souvislostech, č. 2 (roč. 2013),
s. 216-229. ISSN 1213-3809. Dostupné na <http://www.paidagogos.net>.

Elektronické zdroje

<http://www.karmel.cz/index.php/rodina-karmelu/tereziansky-karmel> ze dne
15. 4. 2015

cs.wikipedia.org/wiki/viatikum ze dne 2. 6. 2015

Přílohy

Č. 1 Píseň na dnešní den

Můj život chvilka je, vteřina pomíjívá,
která mi uniká a mizí jako sen.
Na lásku k tobě mi, Pane, jak sám víš, zbývá
jen tento dnešní den!

Toužím jen po tobě, Ježíši milovaný,
zůstaň mi oporou v tomto dni jediném,
usměj se, ujmí se v mé duši kralování
aspoň na dnešní den!

Co na tom, hrozí-li mi budoucnost snad temně,
o zítřek neprosím. Můj Pane, zahal jen
svým stínem život můj, chraň **čisté srdce** ve mně
aspoň po dnešní den!

Myslím-li na zítřek, nestálosti se bojím,
do srdce vniká bolest a žalný sten;
můj Bože, o zkoušky, o bolest ale stojím,
aspoň pro dnešní den!

Brzy Tě uvidím na věčném břehu, Pane,
můj božský lodivode, v jehož rukách jsem,
veď pokojně mou loďku z bouře nevázané
aspoň pro dnešní den!

Dovol mi, Pane můj, abych se v tobě skryla;
sem nedolehne hluk, jenž vládne nad světem,
dopřej mi, abych v Tvé lásce a přízni žila
aspoň po dnešní den!

Před božským srdcem tvým
vše časné zapomínám,
strach z těžkých nočních snů je klidem zapuzen.
Dopřej mi v tomto srdci místo, nechci jinam
aspoň dnešní den!

Eucharistie božská, z nebe živý Chlebe,
tajemství, jehož zrod je Láskou podmíněn,
Ježíši, bílá Hostie, chci mít jen tebe
v srdci po dnešní den!

Dopřej mi, abych se **navěky sjednotila**
s tebou, má vinice, zůstaň můj vinný kmen,
který bych ráda zlatým hroznem obdařila
poprvé v dnešní den.

V tomto hroznu lásky jsou lidské duše jak zrna
A na tvoření hroznu mám svůj dnešek jen...
Kéž jako apoštol jsem ohněm zanícená
alespoň v tento den!

Pane, chci vidět tvůj obličej nezastřený,
v dalekém vyhnanství bez tebe chřadnu jen;
kéž hledět na tvou tvář mi zakázáno není
aspoň po dnešní den.

Má duše brzy vzlétne s chvalozpěvem vzhůru
v den, který bude provždy nad ní rozzářen.
Pak budu zpívat zpěv s lyrou andělských kůrů
po celý věčný den! ...

Č. 2 Jen z lásky žít

V ten večer Lásky zněla Ježíšova
řeč bez příměrů: Kdo mě chce mít rád,
necht' celý život dbá na moje slova
a v jeho srdci budu přebývat.
Otec i já v něm místo nalezneme,
Navždycky budeme je v lásce mít
A naším pokojem a láskou obdařené
Pak bude žít.

Žít z Lásky, je chránit tě ostražitě,
jsi Boží Slovo! Nestvořený Syn!
Ježíši božsky, víš jak miluji tě!
Duch Lásky objímá mě ohněm svým
a Otce srdcem přitahuji k zemi
a nepřestanu nikdy velebit.
Trojice svatá, budeš ve vězení
Mé lásky žít!

Žít z Lásky, to je život z tvého žití,
jsi blaho vyvolených, slavný Král!
V Hostii žiješ pro mne – světu skrytý...
I já se světu skrývám, jak sis přál.
Zamilovaní samotu si přejí,
Na srdci srdce společně chce bít;
Pod pohledem tvým mohu nejšťastněji
jen z Lásky žít!

Žít z Lásky, Pane můj, to přece není
na vrchol Tábora stavět svůj stan;
spíš s tebou žít kalvárské utrpení,
v němž pohled na kříž pokladem je nám!
Na nebi budu živa v samém štěstí,
tam místo zkoušek bude jas a klid;
zde na zemi však chci i při bolesti
Jen z Lásky žít!

Žít z Lásky, to je dávat, dávat stále,
nežádat mzdu, neměřit, nevážit,
nepočítat, co dám a dávat stále,
vždyť láska nechce nic než obdařit.
Božskému srdci, Lásce rozlévané
jsem všechno dala; bez břemen chci jít...
Zbývá mi jen bohatství darované:
Smět z lásky žít!

Žít z Lásky je žít z bázně vmaněný,
Zapomnět na chyby a selhání.
Po hříších mých už ani stopy není,
nebeským ohněm byly smazány.
Ty svatá výhni, něžné, čisté plání,
tvé ohnisko již nechci opustit.
Tam, Ježíši, chci zpívat bez ustání
a z Lásky žít!

Žít z Lásky, to je uchránit sám v sobě
nezměrný **poklad v džbánu kamenném.**
Můj milovaný, víš jak v každé době
jsem slabou třtinou, nikdy andělem.
Padám-li v každé hodině, jež mjíj,
ty s láskou zvedáš mě, pomáháš jít...
Dík za tu minulost... Stále dáváš mi ji,
sním z Lásky žít!

Žít z Lásky znamená plout bez přestání,
do srdcí vlévat pokoj, radost, smích;
Můj Pane, útrpnost mě pohání,
Vidím tě v duších – v sestřích – v bližních
svých.
Cit k bližním – to je hvězda jediná má;
mou přímou plavbu vede její svit.
Na lodní plachtě deviza je psána;
jen z Lásky žít!

Žít z Lásky znamená: když Ježíš dřímá,
být klidný v loďce bouří smýkané.
Nevzbudím ho. Srdce dost důvěry má,
že u nebeských břehů přistane...
Už brzy potrhá se závoj víry,
pak spatří oči mé tvých očí svit.
Má láska zvedá loď nad vodní víry,
chci z Lásky žít!

Žít z Lásky znamená, můj božský Pane,
prosit tě, abys knězi oheň vlil
do duše svaté, ať se čistší stane
než andělé, jimiž ses obklopil!...
Svou nesmrtelnou církev ochraň, Pane,
hleď, její dcera prosí o soucit
a s obětmi za ni už nepřestane,
chce z Lásky žít!

Žít z Lásky prý podivné šílenství je!
„Nech toho zpěvu“, kdekdo radí mi,
„na světě člověk jenom jednou žije,
využij proto každé vteřiny!“...
Milovat tě je ztráta k zúrodnění!...
Můj Pane, přijď si všechno, co jsem, vzít.
Chci se zpěvem opouštět tuto zemi
a z Lásky mřít.

Mřít z Lásky – ten sen domovem je u mne,
o slasti mučednictvím často sním.
Andělé, ladte harfy stříbrostrunné,
cítím, že končím s tímto vyhnanstvím!...
Hořící šípe, spal mě bez váhání,
po chvílce chvílku těžko je mi žít!
Ježíši božský, splň mé vroucí přání:
chci z Lásky mřít!

Mřít z Lásky, to je všechna naděje má!
Až uzřím, že má pouta jsou tatam,
samotným Bohem budu odměněna,
jiného nechci nic, nic nežádám.
Kéž dá mi vzplanout láskou víc než dosud,
toužím ho vidět, navždycky s ním být,
je nebem mým, kde splní se můj osud:
jen z Lásky žít!

Č. 3 Ty, který víš

Ty, který víš, jak **nicotné jsem dítě**,
se bez rozpaků ke mně nakláníš!
Pojď **bílá Hostie**, nadevše miluji tě;
pojď, srdce mé tě vroucně čeká již!
Kéž v dobrotě tvé, která nezná břehy,
smím láskou mřít z tvé lásky bezmezné!
Ježíši! Slyš můj výkřik živé něhy.
Pojď v srdce mé!

Poslední Tereziiny verše, jde o dodatek k básni
„Jen z lásky žít“.

Č. 4 Věčná píseň zpívaná ve vyhnanství

Vyhnaná snoubenka může i v cizí zemi
zpívat o nekonečné lásce v písni svých,
vždyť tebou Ježíši, tam opuštěná není,
tvá láska objímá ji jako v nebesích.

Ty láska má, v kráse neskonalé
sám dáváš se mi neustále
i v srdci mém
vše zní k tvé chvále
a život můj je samá láska jen.

Nemyslíš na ubohost moji,
v mém srdci prodléváš vždy rád.
Je zázrak, že já lásku tvoji
svou láskou stačím upoutat.
Je zázrak, že já lásku tvoji
svou láskou stačím upoutat.

Ty **láska** má, v kráse neskonalé
sám dáváš se mi neustále
i v srdci mém
vše zní k tvé chvále
a život můj je samá láska jen.

V mé duši žár plane,
kéž plát nepřestane,
jen tobě, můj Pane,
chci se stravovat.
Tvůj oheň mě nítí,
tvá výheň mě sytí,
chci časné své bytí
v tobě dokonat.
Všechno utrpení
v radost mou se mění,
když se bez umdlení
vrhám k tobě jen.

Má nebeská země
šťastně jása ve mně
slastí, kterou denně
cítím v srdci svém.

Má nebeská země,
to je Lásky země,
věčné Lásky zem!

Č. 5 Žízeň po lásce

Nebesa opustil jsi z lásky samé,
Za mne ses rozhodl svůj život dát.
Nyní můj celý život přijmi, Pane,
Pro tebe trpět chci a umírat.

Tys vyslovil to neslýchané
že naše oběť nejvyšší
je umřít za své milované.
Má láska ty jsi, Pane,
ty Ježíši! ...

Připozdívá se, večer už se sklání.
Cestou mě, Pane, veď a provázej;
s tvým křížem stoupám vzhůru strmou strání.
Nebeský poutníče, neodcházej!

Tvůj hlas mou duši rozeznívá.
Chci se ti, Pane, podobat.
Kéž začnou muka bolestivá
a tvoje slova živá
mě spalovat!

Jsi vítěz, Pane, andělé tě slaví,
tvé dílo opěvují s nadšením,
než jsi však vstoupil do nebeské slávy
utrpení bylo tvým posláním.

Nesnášels pro mne pokoření
a trpké, záštiplné dni?
Chci pro tebe na této zemi
žít v skrytém ponížení
a poslední...

Od tebe jsem se, Pane, učívala
pokořit se, pohrdat poctami.
Na sebe nemyslím, chci zůstat malá
a tím tvé srdce šťastně vzdá se mi.

Jen ze samoty mír můj plyne,
víc nechci; víc nežádám.
Líbit se ti je učení mé
a blaho nevýstížné
jsi, Bože, sám...

Ty, Bože, jehož nebe obdivuje,
Uvěznila jsem si tě do srdce.
Tvůj sladký hlas mi stále opakuje
A prosí: „Žízním... žízním po lásce...“

I já jsem tebou uvězněna,
i mě se opakovat chce
tvá prosba něžně vyslovená,
„Bratře ta žízeň nehašená
je po lásce!...“

Žízním po Lásce! Vyplň naději mou,
Dej svému ohni ve mně více žhnout!
Žízním po Lásce trýzní bolestivou,
Toužím se, Bože, k tobě rozlétnout! ...

Tvá Láska je má trýzeň celá
a čím jí plynne ve mně víc,
tím víc by duše umřít chtěla.
Aby již letět směla
z lásky vstříc!!!...